

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 84/2021

Maatalouden rakennetuen valintakriteereiden arviointi ja kehittäminen

Anna-Maija Heikkilä

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 84/2021

Maatalouden rakennetuen valintakriteereiden arviointi ja kehittäminen

Anna-Maija Heikkilä

Luonnonvarakeskus, Helsinki 2021

Viittausohje:

Heikkilä, A.-M. 2021. Maatalouden rakennetuen valintakriteereiden arviointi ja kehittäminen. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 84/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 33 s.

Anna-Maija Heikkilä, ORCID ID, <https://orcid.org/0000-0002-7330-2582>

ISBN 978-952-380-318-3 (Painettu)

ISBN 978-952-380-319-0 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-319-0>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Anna-Maija Heikkilä

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2021

Julkaisu vuosi: 2021

Kannen kuva: ©Maaseutuverkosto, kuvaaja: Martina Motzbäuchel

Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>

Tiivistelmä

Anna-Maija Heikkilä

Luonnonvarakeskus (Luke), Latokartanonkaari 9, FI-00790 Helsinki

Suomi saa Euroopan unionin maatalouden kehittämisen maaseuturahastosta tukea omien maaseutualueidensa kehittämiseen. Kansallisella rahoituksella täydennettävää EU-rahoitusta jaetaan Suomessa kahden ohjelman kautta: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelma. Tässä selvityksessä tarkasteltiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvää maatalouden rakennetukea, joka kostuu kahdesta eri tukimuodosta: nuoren viljelijän aloitustuki ja maatalouden investointituki. Tuen tavoitteena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyyn kehittäminen edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävä kehityksen periaatteita noudattaen.

Rakennetuen myöntäminen perustuu alueellisiin myöntövaltuuksiin, joiden puitteissa ELY-keskukset myöntävät rahoitusta. Hakemukset pisteytetään ns. valintakriteereiden avulla. Pisteytyksen tarkoituksena on varmistaa, että rahoitettaviksi päätyvät hakemukset, jotka parhaiten tukevat ohjelman tavoitteita. Tämän selvityksen tavoitteena oli arvioida, miten hyvin maatalouden rakennetuen valintakriteerit ovat toimineet ohjelmakaudella 2014–2020. Tulosten perusteella tuli muotoilla suosituksia valintakriteereiden kehittämiseksi uudella ohjelmakaudella.

Pääasiallisena aineistona olivat Ruokaviraston Hyrrä-tietokantaan tallennetut tukipäätökset. Hyrrä-aineistoa täydennettiin Webropol-kyselyllä ELY-keskusten päätöksäsitelijöille. Heiltä tiedusteltiin näkemyksiä valintakriteereiden osuvuudesta, toimivuudesta ja kehittämistarpeista.

Tukihakemuksia hylättiin ohjelmakaudella 2014–2020 varsin vähän. Kielteinen päätös tehtiin alle 10 prosentille hakemuksista. Yli 40 % hylkäyspäätöksen saaneista hakijoista haki samalla nimikkeellä tukea uudelleen. Näistä hakemuksista yli 70 % hyväksyttiin. Kielteisen päätöksen syynä oli useimmiten se, etteivät tukikelpoisuusvaatimukset täyttyneet. Valintakriteereihin tai valintapisteesiin liittyneitä hylkäysperusteita oli 23 % kirjatusta perusteista.

Vaikka tukihakemuksia hylättiin varsin vähän, hakemukset pisteytettiin valintakriteereiden mukaisesti. Nuorten viljelijöiden aloitustuen kaikki kolme valintakriteeriä olivat helposti pisteytettävissä ja toimivat hyvin päätöksenteon tukena. Investointituen kuudesta valintakriteeristä vaikutus kilpailukykyyn ja vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen olivat hankalimmat pisteytettävät ja tukivat heikoimmin päätöksentekoa. Ympäristöön ja tuotanto-olosuhteisiin liittyvät kriteerit kerryttivät huomattavan osuuden kokonaispisteistä.

Ehdotuksessa valintakriteereiden kehittämiseksi otettiin huomioon arvioinnista saadut tulokset ja hallituksen linjaus, jonka mukaan pisteytyksellä tulee voida mitata tuettavien hankkeiden ympäristö- ja ilmastoystävällisyyttä, kilpailukyvyyn tukemista ja eläinten hyvinvointia. Maatalouden investointitukeen ilmastovaikutuksille laadittiin oma kriteerinsä ympäristökriteerin rinnalle ja vaikeaksi koetun kilpailukykykriteerin sisältökuvausta täydennettiin. Eläinten hyvinvointi säilyy ehdotuksessa olemassa olevassa kriteerissä, joka koskee vaikutuksia tuotanto-olosuhteisiin. Nuoren viljelijän aloitustuen kriteereihin tuotiin taloudellisen arvioinnin oheen tuotannon kestävyuden arviointi. Muutosehdotuksilla pyrittiin edesauttamaan hallitusohjelmaan kirjattujen maatalouden päästövähennysten toteutumista kokonaiskestävyys huomioiden.

Asiasanat: maaseutuohjelma, nuoren viljelijän aloitustuki, maatalouden investointituki

Sisällys

1. Johdanto	5
2. Maatalouden rakennetuki.....	6
2.1. Tuen muodot.....	6
2.2. Ohjelmakauden 2014–2020 valintakriteerit.....	6
3. Valintakriteereiden arviointi.....	8
3.1. Hyrrä-aineiston antamat tulokset.....	8
3.2. Asiantuntijakyselyn tulokset	17
3.3. Yhteenveto arvioinnista	22
4. Ehdotus valintakriteereiden uudistamiseksi.....	24
4.1. Nuorten viljelijöiden aloitustuki	24
4.2. Maatalouden investointituki.....	26
Viitteet.....	30
Liite	31

1. Johdanto

Suomi saa Euroopan unionin (EU) maatalouden kehittämisen maaseuturahastosta (maaseuturahasto) tukea omien maaseutualueidensa kehittämiseen. Kukin EU-maa laatii oman maaseudun kehittämissuunnitelmansa, joko yhden tai useamman. Raamit varojen käytölle tulevat EU:sta, mutta ohjelmat laaditaan palvelemaan maan omia tarpeita. Suomessa maaseuturahaston rahoitusta jaetaan kahden ohjelman kautta: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämissuunnitelma. Maaseutuohjelmissa EU-rahoitusta täydennetään kansallisella rahoituksella (Maaseutu.fi, 2019).

Ohjelmat sisältävät erilaisia toimenpiteitä. Maatalouden rakennetuen toimenpidekokonaisuuden tehtävä on edistää maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyyn kehittämistä. Rakennetuen myöntäminen perustuu alueellisiin myöntövaltuuksiin, joiden puitteissa ELY-keskukset pystyvät myöntämään hakemusten perusteella rahoitusta. Hakemukset pisteytetään ns. valintakriteereiden avulla. Pisteytyksen tarkoituksena on varmistaa, että rahoitettaviksi päätyvät hakemukset, jotka parhaiten tukevat ohjelman tavoitteita.

Tämän selvityksen tavoitteena on arvioida, miten hyvin maatalouden rakennetuen valintakriteerit ovat toimineet ohjelmakaudella 2014–2020. Selvityksen tulisi vastata kysymyksiin, tapahtuiko kriteereiden perusteella valintaa, valikoituivatko rahoitettavaksi ohjelman tavoitteita parhaiten vastaavat hankkeet, ja millaiset hakemukset jäivät tuen ulkopuolelle. Tulosten perusteella muotoillaan suosituksia valintakriteereiden kehittämiseksi tulevalla ohjelmakaudella.

Tulevaisuuden valintakriteereiden kehittämisessä pitäisi maatalouden investointien osalta ottaa huomioon myös hallituksen neuvotteluissa vuoden 2021 talousarvioesityksestä tehty linjaus, jonka mukaan tuettaville investoinneille tulee luoda niiden ympäristö- ja ilmastoystävällisyyttä, kilpailukyyn tukemista ja eläinten hyvinvointia mittaava pisteytysjärjestelmä. Tässä raportissa ehdotetun pisteytysjärjestelmän avulla pyritään osaltaan edesauttamaan myös hallitusohjelmaan kirjattujen maatalouden päästövähennysten toteutumista kokonaiskestävyys huomioiden.

2. Maatalouden rakennetuki

Maatalouden rakennetukilain (1476/2007) tavoitteena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyyn kehittäminen edistämällä maataloustuotannon tehokkuutta ja laatua kestävästi kehityksen periaatteita noudattaen. Maaseutuohjelmassa rakennetuen merkitystä kuvataan yksityiskohtaisemmin: Tuki maatilojen investointeihin mahdollistaa investoinnit uuteen tuotantoteknologiaan, mikä parantaa tuettavien tilojen taloudellisia ja tuotannollisia olosuhteita korvaamalla työpanosta ja alentamalla yksikkökustannuksia. Investointien toteuttamisessa voidaan samalla kiinnittää erityistä huomioita tuotantotapojen ympäristövaikutuksiin, energiatehokkuuteen ja eläinten hyvinvointiin. Yksikkökustannusten lasku sekä ympäristöä vähemmän kuormittavat ja eläinten hyvinvointia entistä paremmin huomioivat investoinnit parantavat tuettavien tilojen kilpailukykyä kuluttajien kiinnostuksen kasvaessa (Maaseutu.fi, 2019). Vastavasti viljelijöiden ikärakenteen heikkenemistä voidaan ehkäistä tukemalla nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista. Tuen avulla sukupolvenvaihdokset maataloussektorilla helpottuvat ja tilanpidon aloittamisen taloudellinen riski vähenee (Maaseutu.fi, 2019).

2.1. Tuen muodot

Nykyinen rakennetukien kokonaisuus muodostuu kahdesta pääluokasta, joista säädetään asetuksella (240/2015):

- **Nuoren viljelijän aloitustuki** voidaan myöntää hakijalle, joka hakemuksen vireillä tullessa on enintään 40-vuotias ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy tilanpidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi (nuori viljelijä).
- **Maatilan investointituki** voidaan myöntää määritellyille investoinneille niistä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Investointituki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista.

Investointituki voidaan kohdentaa sekä tuen muoto, taso ja enimmäismäärä määrittää kohdealueen, tuotannonalan, tuen kohderyhmän tai kohteen perusteella ottaen huomioon tavoitteet, tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Maatalouden rakennetukien kohteet, muodot, määrät ja ehdot määritetään valtioneuvoston asetuksessa maatalouden rakennetuesta (240/2015) ja valtioneuvoston asetuksessa maatilan investointituen kohdentamisesta (241/2015). Tuki voidaan myöntää avustuksena, korkotukena, valtiontakauksena taikka näiden yhdistelmänä.

2.2. Ohjelmakauden 2014–2020 valintakriteerit

Rakennetukihakemukset ratkaistaan tukijaksoittain, jotka ohjelmakaudella 2014–2020 olivat: 16.10.–15.1., 16.1.–15.3., 16.3.–15.8. ja 16.8.–15.10. Kunkin jakson aikana saapuneet hakemukset osallistuivat pisteytykseen, jonka perusteella pyrittiin valitsemaan parhaiten maaseutuohjelman tavoitteita toteuttavat ja siten myönteisen tukipäätöksen saavat hankkeet.

Haettaessa nuoren viljelijän aloitustukea pisteitä annettiin Taulukossa 1 kuvattujen valintakriteereiden perusteella (Liite; MMM, 2015). Kustakin kriteeristä oli mahdollista saada 1–3 pistettä. Aihealueet arvotettiin painokertoimen avulla siten, että painotettu maksimipistemäärä oli kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden oli saatava pisteitä vähintään kahdesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä oli vähintään 1,1 pistettä.

Taulukko 1. Valintakriteerit nuoren viljelijän aloitustuelle ohjelmakaudella 2014–2020.

Valintakriteeri		Paino
1	Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset	40 %
2	Tilan tuotantoedellytykset	30 %
3	Tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet	30 %

Haettaessa tukea maatalouden investoinneille pisteitä (1–3) annettiin ohjelmakaudella 2014–2020 Taulukossa 2 kuvattujen kriteereiden perusteella (Liite; MMM, 2015). Aihealueet arvoitettiin painokertoimen avulla siten, että painotettu maksimipistemäärä oli kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden oli saatava pisteitä vähintään kolmesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä oli vähintään 1,1 pistettä.

Taulukko 2. Valintakriteerit maatalouden investointituelle ohjelmakaudella 2014–2020.

Valintakriteeri		Paino
1	Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen	25 %
2	Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn	20 %
3	Vaikutus ympäristöön	20 %
4	Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin	15 %
5	Vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen, esim. onko kyseessä yhteishanke	10 %
6	Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus	10 %

Ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa ja laadun parantamiseen tähtäävissä investoinneissa Taulukon 2 valintakriteereiden 1) ja 2) painokertoimet olivat 15 %, 3) ja 4) painokertoimet 25 % ja valintakriteereiden 5) ja 6) painokertoimet 10 %.

Tarkempi kuvaus siitä, mitä asioita kunkin Taulukoissa 1 ja 2 kuvatun valintakriteerin alla pisteytettiin, esitetään tämän raportin Liitteessä.

3. Valintakriteereiden arviointi

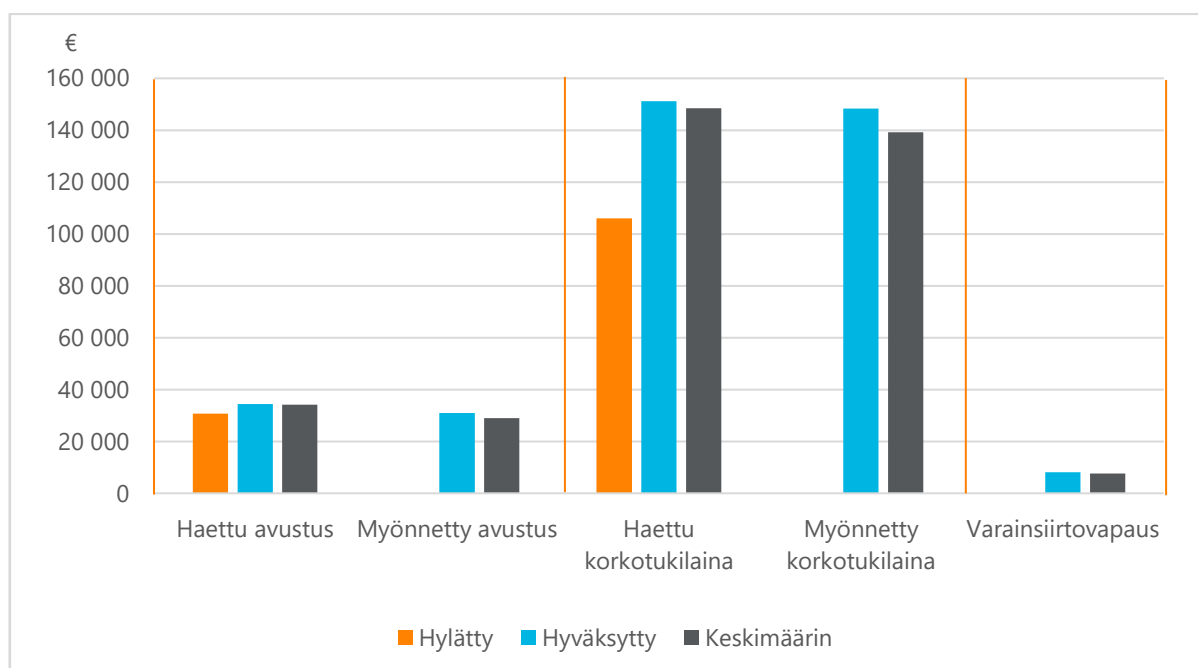
Valintakriteereiden arviointi koskee rakennetukeen sisältyviä ohjelman toimenpiteitä eli maatalousinvestointeja (M04.1) ja nuoren viljelijän aloitustukea (M06.1). Analyysissa vertailtiin asetettuja tavoitteita ja valintakriteereitä toteutuneiden päätösten perusteluihin. Lisäksi tarkasteltiin alueellisia ja tukikohteiden välisiä eroja tehdyissä päätöksissä. Analyysin tuloksena on ehdotus valintakriteereistä sekä niiden pisteytyksestä ja painotuksesta kummankin tarkastellun toimenpiteen osalta.

Pääasiallisena aineistona olivat Hyrrä-tietojärjestelmän hyväksytyt ja hylätyt tukipäätökset koko ohjelmakaudelta. Hyrrä-aineistoa täydennettiin Webropol-kyselyllä ELY-keskusten päätöskäsitelijoille. Webropol-kyselyssä tiedusteltiin ELY-keskusten virkamiehiltä heidän näkemyksiään valintakriteereiden osuvuudesta ja toimivuudesta.

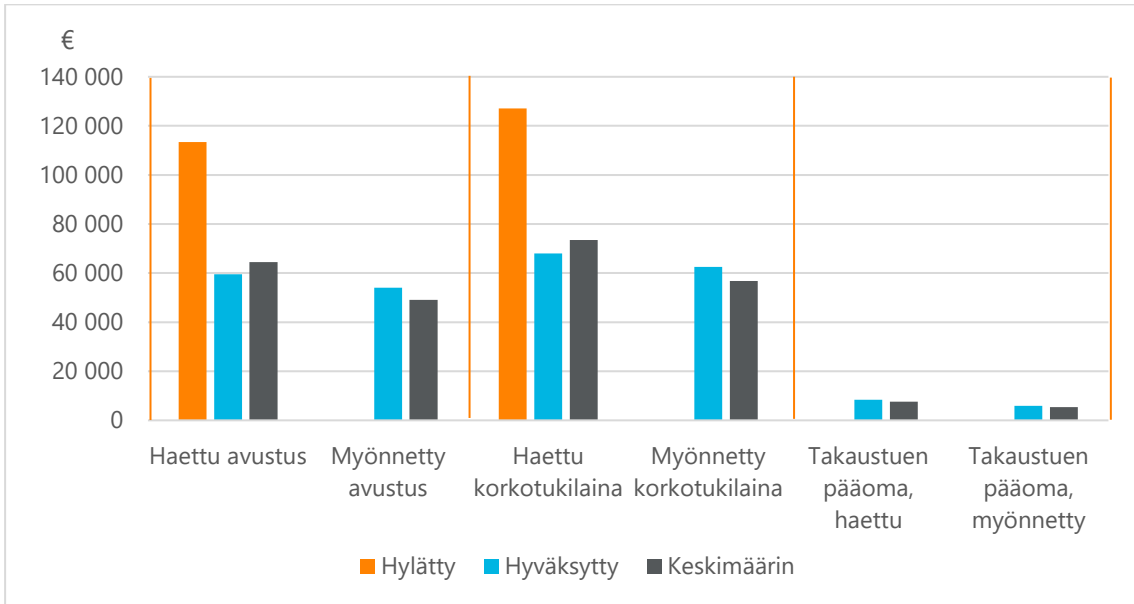
3.1. Hyrrä-aineiston antamat tulokset

Koko ohjelmakaudelta 2014–2020 kerättiin kaikkien rakennetukihakemusten tiedot Ruokaviraston ylläpitämästä Hyrrä-tietokannasta. Aineisto käsitti 8 360 hakijan 14 560 tukipäätöstä, joista 1 822 oli nuoren viljelijän aloitustukipäätöstä ja 12 738 investointitukipäätöstä.

Nuoren viljelijän aloitustuessa tuen suuruus on määritelty säädöksellä kahdelle tasolle (70 000 euroa vs. 30 000 euroa) sen mukaan, millaisen yrittäjätulon hakija liiketoimintasuunnitelman mukaan yrityksestään tulisi saamaan. Tuen sisällä eri tukimuodoille (avustus, korkotuki, vapaus varainsiirtoverosta) on lisäksi säädetty enimmäismäärät. Hakemuksista 84 % kohdistui tuen korkeampaan kategoriaan. Sekä avustusta että korkotukilainaa haettiin vähemmän hylätyissä kuin hyväksytyissä hakemuksissa. Myönneissä päätöksissä myönnetty avustus ja korkotukilaina olivat hieman pienemmät kuin vastaavat haetut summat (Kuva 1).

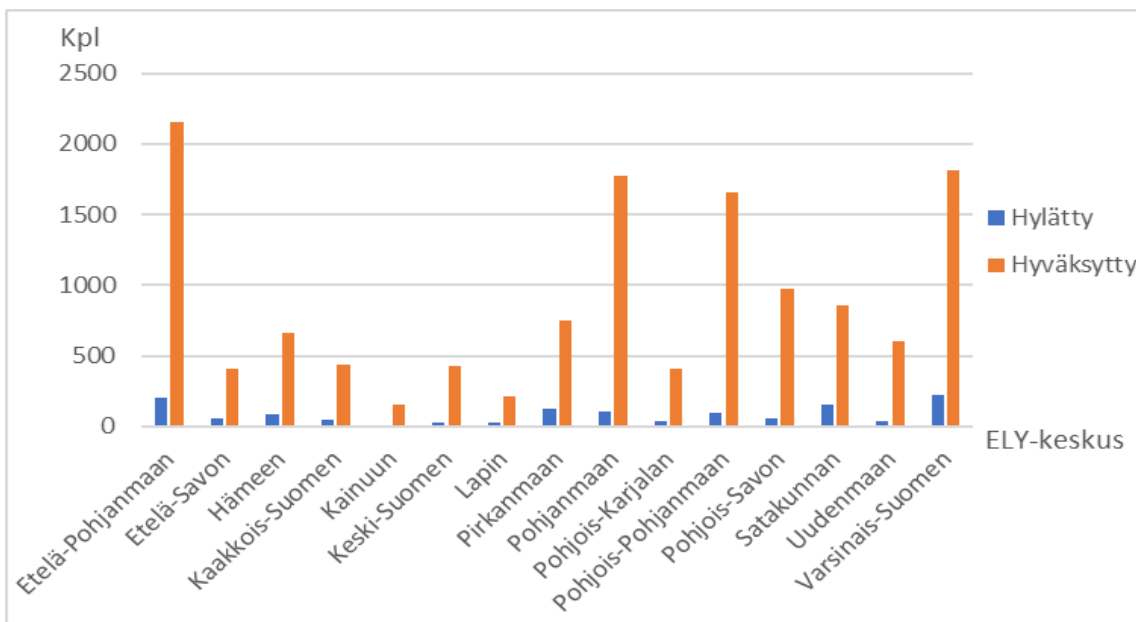
Kuva 1. Nuorelle viljelijälle haettu ja myönnetty aloitustuki tukimuodoittain ja tehdyn tukipäätöksen mukaisesti 2014–2020.

Kuva 2. Maatalouden investointeihin haettu ja myönnetty tuki tukimuodoittain ja tehdyn tukipäätöksen mukaisesti 2014–2020.

Maatalouden investointituessa sekä avustusta että korkotukilainaa haettiin selvästi enemmän hylätyissä kuin hyväksytyissä hakemuksissa. Suurimpien tukisummien hylkäysperuste oli tyypillisesti se, etteivät tukiehdot täyttyneet. Korkotukilainoissa rahoittajapankin luottolupauksen puuttuminen oli yksi syy vajavaisuudelle. Myös hylkäysperuste ”ei ole tarvittavaa rahoitusta” esiintyi suurimmissa haetuissa korkotukilainoissa keskimääräistä useammin. Myönteisen päätöksen saaneissa hakemuksissa haettu summa oli keskimäärin vähän suurempi kuin myönnetty summa. Esimerkiksi haettu korkotukilaina oli noin 68 000 euroa ja myönnetty laina noin 63 000 euroa. Takaustukihakemusten joukossa ei ollut yhtään kokonaan evätyä hakemusta (Kuva 2).

ELY-keskuksittain tarkasteltuna selkeästi eniten hakemuksia jätettiin Etelä-Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa, Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla (Kuva 3). Kaikista tukipäätöksistä 91,2 % oli myönteisiä, 8,8 % kielteisiä. ELY-keskuksittain hylkäysprosentti vaihteli välillä 5,4 % – 15,4 %.

Kuva 3. Hyväksytyjen ja hylättyjen rakennetukihakemusten lukumäärä ELY-keskuksittain.

Kohdennetun toimen mukaan määrällisesti vähän, mutta suhteellisesti eniten hakemuksia hylättiin hevostalouden investointeihin. Hylkäysperusteet eivät poikenneet muihin investointeihin haettujen tukien hylkäysperusteista eli peruste oli useimmiten se, etteivät tukikelpoisuusehdot täyttyneet (ks. Taulukko 5). Hevostalouden investoinneissa syynä oli joko puutteellinen hakemus tai puuttuva rakennuslupa. Määrällisesti eniten tukihakemuksia hylättiin energiatuotannon rakentamisinvestointeihin ja salaojitusinvestointeihin. Koska salaojitukseen jätettiin eniten hakemuksia, hakemuksia salaojitusinvestointeihin hylättiin kuitenkin kohdennetuista toimista suhteellisesti vähiten. Runsaasti hakemuksia ja pieni hylkäysprosentti oli myös nuorten viljelijöiden aloitustuessa ja investoinneissa, jotka kohdistuivat työympäristöä ja ympäristön tilaa edistäviin koneisiin ja laitteisiin. Määrällisesti (ja kooltaan) merkittävässä nautakarjatalouden investoinneissa hylkäysprosentit vaihtelivat välillä 11 % – 16 % (Taulukko 3).

Taulukko 3. Hylätyt hakemukset kohdennetun toimen mukaan. Järjestys suurimmasta pienimpään hylkäysprosentin mukaan.

Kohdennettu toimi	Hylätty, kpl	Hylätty, %	Hakemuksia
Hevostalouden rakentamisinvestoinnit	8	50	16
Lihasiipikarjatalouden rakentamisinvestoinnit	26	22	116
Työympäristöä ja ympäristön tilaa parantavat rakentamisinvestoinnit	66	18	377
Sadonkorjuukoneen hankinta yhteiskäyttöön	5	17	29
Lypsy- ja nautakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	83	16	531
Sikatalouden rakentamisinvestoinnit	32	13	238
Energiantuotannon rakentamisinvestoinnit	183	13	1 382
Lihakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	58	13	432
Konevarastojen rakentamisinvestoinnit	23	13	183
Kasvihuonetuotannon rakentamisinvestoinnit	52	12	422
Lypsykarjatalouden rakentamisinvestoinnit	96	11	859
Lammas- ja vuohitalouden rakentamisinvestoinnit	6	11	54
Kuivaamoiden rakentamisinvestoinnit	74	11	697
Maataloustuotteiden myyntikunnostuksen koneet ja laitteet	12	9	129
Aloitustuki nuorille viljelijöille 30000	26	9	291
Tuotantohygieniaa ja eläinten hyvinvointia edistävät koneet ja laitteet	43	8	491
Tuotantovarastojen rakentamisinvestoinnit	100	8	1 200
Tuotantohygieniaa ja eläinten hyvinvointia parantavat investoinnit	57	8	718
Työympäristöä ja ympäristön tilaa edistävät koneet ja laitteet	74	6	1 242
Aloitustuki nuorille viljelijöille 70000	85	6	1 531
Salaojitus	164	5	3 544
Muut ¹⁾	9	12	78
Yhteensä	1 282	9	14 560

¹⁾ Yhdistettynä kohdennetut toimet, joissa havaintoja solussa < 5

Kielteiset päätökset sisältävät myös ne hylkäävät päätökset, jotka annettiin siinä tapauksessa, että samaan hankkeeseen oli tehty jostakin syystä kaksi eri hakemusta. Nämä ”tekniset” hylkäyspäätökset pienentävät hieman todellista hylkäyspäätösten määrää Taulukossa 3 esitetystä. Taulukosta 3 ei käy myöskään ilmi, mikäli kielteisen päätöksen saanut hakija haki tukea uudelleen ja sai kenties uusintahakemukseen myönteisen päätöksen. Siksi Taulukkoon 4 on koottu hakemukset, jotka saivat hylkäävän päätöksen ja joiden hakija haki myöhemmin tukea samalla nimikkeellä saaden uusintahakemukseen tai -hakemuksiin myönteisen tai kielteisen päätöksen.

Kaikkiaan 427 hakijaa (43 % hylkäyspäätöksen saaneista hakijoista) haki hylkäävän päätöksen saatuaan tukea uudelleen, osa heistä useampaan kohteeseen. Taulukko 4 osoittaa, että valtaosa uusintahakemuksista tuotti jossakin myöhemmässä vaiheessa myönteisen päätöksen, sillä uusintahakemusten aineistossa myönteisten päätösten osuus oli keskimäärin 73 % alun perin kielteisen päätöksen saaneiden hakemusten määrästä. Erityisen korkea hyväksytyjen osuus oli salaojituksissa, yli 90 % (Taulukko 4).

Koska Taulukkoon 4 koottiin luvut täsmälleen samalla nimikkeellä tehtyjen uusintahakemusten osalta, se ei tuo esiin tapauksia, joissa esimerkiksi hylätyn päätöksen lypsy- ja nautakarjatalouden rakennusinvestointiin saanut hakija sai myöhemmin myönteisen päätöksen joko lypsy- tai lihakarjatalouden investointiin. Niitä tapauksia aineistossa oli useampia. Vastaavasti, jos työympäristöä ja ympäristön tilaa parantava rakentamisinvestointi oli saanut kielteisen päätöksen, sama hakija saattoi myöhemmin saada myönteisen päätöksen tuotantohygieniaa ja eläinten hyvinvointia parantavaan investointiin tai päinvastoin. Tuki saattoi kuitenkin kohdentua ainakin osittain samaan rakennusinvestointiin.

Taulukko 4. Hylkäyspäätökset ja saman toimijan myöhemmin samalle kohdennetulle toimelle saamat myönteiset päätökset. Järjestys suurimmasta pienimpään hyväksymisprosentin mukaan.

Kohdennettu toimi	Hylätty	Hyväksytty	
	kpl	kpl	% hylätyistä
Salaojitus	96	90	94 %
Tuotantohygieniaa ja eläinten hyvinvointia parantavat investoinnit	20	18	90 %
Kuivaamoiden rakentamisinvestoinnit	29	25	86 %
Konevarastojen rakentamisinvestoinnit	12	10	83 %
Tuotantohygieniaa, eläinten hyvinvointia edistävät koneet ja laitteet	11	9	82 %
Lypsykarjatalouden rakentamisinvestoinnit	65	53	82 %
Lihakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	32	23	72 %
Energiantuotannon rakentamisinvestoinnit	81	56	69 %
Lypsy- ja nautakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	38	26	68 %
Tuotantovarastojen rakentamisinvestoinnit	53	36	68 %
Sikatalouden rakentamisinvestoinnit	20	13	65 %
Työympäristöä ja ympäristön tilaa edistävät koneet ja laitteet	22	14	64 %
Lihasiipikarjatalouden rakentamisinvestoinnit	19	10	53 %
Työympäristöä ja ympäristön tilaa parantavat rakentamisinvestoinnit	19	10	53 %
Aloitustuki nuorille viljelijöille 70000	27	14	52 %
Kasvihuonetuotannon rakentamisinvestoinnit	31	16	52 %
Muut ¹⁾	15	9	60 %
Yhteensä	590	432	73 %

¹⁾ Yhdistettynä kohdennetut toimet, joissa havaintoja solussa < 5

Taulukko 5. Hylkäysperusteiden suhteelliset osuudet ELY-keskuksittain (%).

ELY-keskus	Ei ole tarvittavaa rahoitusta	Ei täytä tukikelpoisuusehtoja	Ei täytä valinta kriteerejä	Hakemus jäi valintarajan alapuolelle
Varsinais-Suomen	4,3	63,0	10,9	21,8
Etelä-Pohjanmaan	8,8	64,8	8,2	18,1
Satakunnan	2,7	69,1	26,2	2,0
Pirkanmaan	0,9	83,5	7,8	7,8
Pohjanmaan	17,3	81,6	1,0	0,0
Pohjois-Pohjanmaan	1,1	91,1	7,8	0,0
Hämeen	1,3	70,0	17,5	11,3
Etelä-Savon	3,6	94,5	0,0	1,8
Pohjois-Savon	3,7	42,6	11,1	42,6
Kaakkois-Suomen	2,1	66,0	4,3	27,7
Uudenmaan	8,8	50,0	23,5	17,6
Pohjois-Karjalan	12,5	84,4	3,1	0,0
Lapin	3,7	88,9	7,4	0,0
Keski-Suomen	0,0	59,1	4,5	36,4
Kainuun	11,1	77,8	11,1	0,0
Keskimäärin	5,2	71,5	10,7	12,5

Taulukossa 5 kuvataan hylkäysperusteiden suhteelliset osuudet niissä 1 205 hakemuksessa, joiden hylkäysperusteet olivat Hyrrä-tietokannasta saatavissa (94 % kaikista hylätyistä hakemuksista). Ylivoimaisesti yleisin hylkäysperuste oli, ettei hakemus täyttänyt tukikelpoisuusehtoja, jotka kyseisessä tukityypissä oli hakijalle, tuettavalle toimelle tai hakemuksen sisällölle asetettu. Valintakriteereihin liittyviä hylkäysperusteita oli yhteensä 23 % ilmoitetuista hylkäysperusteista. Ne johtuivat siitä, ettei valintakriteereistä kertynyt pisteitä vaaditulla tavalla tai pistemäärä jäi valintarajan alapuolelle. Valintaraja oli minimissään 1,1, mutta nousi korkeammaksi, mikäli rahoitus ei riittänyt kaikille tukikelpoisuusehdot täyttäneille hankkeille (Taulukko 5).

Uusintahakemusten aineistossa yhteensä noin 29 % (159 kpl) ilmoitetuista hylkäysperusteista liittyi valintakriteereihin: "hakemus jäi valintarajan alapuolelle" 18 % ja "ei täytä valintakriteerejä" 10 %.

Hakemusten painotetut arviointipisteet olivat nuoren viljelijän aloitustuessa keskimäärin noin 0,3 pistettä korkeammat kuin maatalouden investointituessa (Taulukot 6 ja 7). Pisteytystarkastelu on tehty niistä hakemuksista, joista pisteitä oli annettu (pisteet > 0) ja Hyrrä-tietokantaan kirjattu. Aloitustuen pisteet vaihtelivat ELY-keskuksittain 1,45 pisteestä 2,10 pisteeseen keskiarvon ollessa 1,77 pistettä. Alueitten sisällä aloitustukihakemusten saamat pisteet vaihtelivat eniten Lapin ELY-keskuksen alueella (Taulukko 6).

Taulukko 6. Nuoren viljelijän aloitustukihakemusten arviointipisteet ELY-keskuksittain (hakemukset, joiden pisteet > 0). Järjestys suurimmasta pienimpään keskiarvon mukaan.

Nuoren viljelijän aloitustuki	Arviointipisteet		
	Keskiarvo	N	Keski-hajonta
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	2,10	192	0,395
Pohjanmaan ELY-keskus	1,98	154	0,437
Kainuun ELY-keskus	1,97	13	0,315
Hämeen ELY-keskus	1,95	134	0,361
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	1,87	73	0,400
Etelä-Savon ELY-keskus	1,84	65	0,303
Satakunnan ELY-keskus	1,83	127	0,296
Lapin ELY-keskus	1,77	42	0,498
Varsinais-Suomen ELY-keskus	1,77	207	0,312
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	1,74	182	0,328
Pohjois-Savon ELY-keskus	1,57	118	0,344
Pirkanmaan ELY-keskus	1,55	119	0,281
Uudenmaan ELY-keskus	1,55	136	0,303
Keski-Suomen ELY-keskus	1,51	71	0,322
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	1,45	111	0,344
Keskimäärin/Yhteensä	1,77	1 744	0,399

Maatalouden investointitukihakemukset saivat keskimäärin 1,48 pistettä alueittaisten keskiarvojen vaihdellussa välillä 1,34–1,66 pistettä. Alueitten sisällä hakemusten pisteissä oli eniten vaihtelua Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen alueella (Taulukko 7). Alueiden välinen ja sisäinen pistevaihtelu johtuu osaltaan siitä, että hakemukset painoutuivat ELY-keskuksittain eri tavalla erilaisiin investointeihin. Erilaiset investoinnit saivat puolestaan alueesta riippumatta toisistaan poikkeavat keskiarvopisteet (ks. Taulukko 8).

Taulukko 7. Maatalouden investointitukihakemusten arviointipisteet ELY-keskuksittain (hakemukset, joiden pisteet > 0). Järjestys suurimmasta pienimpään keskiarvon mukaan.

Maatalouden investointituki	Arviointipisteet		
	Keskiarvo	N	Keski-hajonta
Pohjanmaan ELY-keskus	1,66	1 648	0,257
Kainuun ELY-keskus	1,64	143	0,310
Lapin ELY-keskus	1,58	177	0,302
Pohjois-Karjalan ELY-keskus	1,57	362	0,337
Hämeen ELY-keskus	1,56	571	0,297
Kaakkois-Suomen ELY-keskus	1,54	349	0,298
Varsinais-Suomen ELY-keskus	1,52	1 706	0,325
Keski-Suomen ELY-keskus	1,47	372	0,246
Satakunnan ELY-keskus	1,47	753	0,313
Etelä-Savon ELY-keskus	1,47	375	0,301
Uudenmaan ELY-keskus	1,45	478	0,227
Pirkanmaan ELY-keskus	1,45	643	0,258
Pohjois-Savon ELY-keskus	1,44	896	0,226
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus	1,36	2 068	0,206
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	1,34	1 475	0,317
Keskimäärin/Yhteensä	1,48	12 016	0,296

Taulukossa 8 valintapisteet esitetään kohdennetun toimen mukaan. Keskiarvot on laskettu pisteistä, jotka olivat suurempia kuin 0. Taulukossa esitetään kuitenkin myös niiden hakemusten lukumäärä, joissa pisteet joko arvioinnin tuloksena tai muista syistä olivat 0.

Keskiarvopistemäärän yläpuolella olevat hakemukset olivat joko nuoren viljelijän aloitustukea tai kotieläintuotannon investointeja koskevia. Poikkeuksen muodostivat hakemukset kasvihuonetuotannon rakentamisinvestointeihin, jotka myös saivat varsin korkeat pisteet. Tulos antaa viitteitä siitä, että pisteytysjärjestelmä suosii isoja, erityisesti kotieläintuotantoon suunnattuja investointeja suhteessa muihin investointeihin.

Taulukko 8. Maatalouden rakennetukihakemusten saamat painotetut pisteet kohdennetun toimen mukaan (hakemukset, joiden pisteet > 0). Järjestys suurimmasta pienimpään keskiarvon mukaan.

Kohdennettu toimi	Keskiarvo	Keski-hajonta	Hakemuksia, kpl	
	Pisteet > 0	Pisteet > 0	Pisteet > 0	Pisteet = 0
Hevostalouden rakentamisinvestoinnit	1,93	0,646	11	5
Aloitustuki nuorille viljelijöille 70000	1,83	0,392	1 471	60
Lypsykarjatalouden rakentamisinvestoinnit	1,79	0,334	796	63
Lihakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	1,76	0,307	401	31
Lypsy- ja nautakarjatalouden rakentamisinvestoinnit	1,73	0,366	470	61
Kasvihuonetuotannon rakentamisinvestoinnit	1,72	0,334	393	29
Lihasiipikarjatalouden rakentamisinvestoinnit	1,69	0,426	104	12
Sikatalouden rakentamisinvestoinnit	1,68	0,364	216	22
Sadonkorjuukoneen hankinta yhteiskäyttöön	1,52	0,236	24	5
Maataloustuotteiden myyntikunnostuksen koneet ja laitteet	1,52	0,290	120	9
Aloitustuki nuorille viljelijöille 30000	1,48	0,305	273	18
Kuivaamoiden rakentamisinvestoinnit	1,45	0,259	642	55
Työympäristöä ja ympäristön tilaa parantavat rakentamisinvestoinnit	1,45	0,256	329	48
Energiantuotannon rakentamisinvestoinnit	1,43	0,261	1 274	108
Salaojitus	1,41	0,216	3 466	78
Tuotantohygieniaa ja eläinten hyvinvointia parantavat investoinnit	1,40	0,225	678	40
Työympäristöä ja ympäristön tilaa edistävät koneet ja laitteet	1,40	0,229	1 200	42
Tuotantovarastojen rakentamisinvestoinnit	1,40	0,242	1 139	61
Tuotantohygieniaa, eläinten hyvinvointia edistävät koneet ja laitteet	1,36	0,214	461	30
Konevarastojen rakentamisinvestoinnit	1,24	0,179	171	12
Muut ¹⁾	1,66	0,288	113	11
Keskimäärin/Yhteensä	1,52	0,326	13 760	800

¹⁾ Yhdistettyinä kohdennetut toimet, joissa havaintoja solussa < 5

Aineistossa, jossa olivat mukana hylätyt hakemukset ja samoihin kohdennettuihin toimiin tehdyt uusintahakemukset, hylättyjen hakemusten keskimääräiset valintapisteet olivat 0,63 ja hyväksytyjen 1,55 silloin, kun kaikki hakemukset olivat tarkastelussa mukana. Kun mukaan otettiin vain pisteitä ylipäänsä saaneet hakemukset, tulos oli 1,32 vs. 1,55 pistettä. Ero oli verrattain pieni, mutta tilastollisesti erittäin merkitsevä. Minimivaatimuksen, 1,1 pistettä, ylittävä hylättyjen hakemusten pistekeskiarvo kertoo, että hylkäys liittyi useammin muihin syihin kuin valintapisteiden määrään. Tilanne oli sama koko aineistossa (ks. Taulukko 5).

Taulukossa 9 esitetään nuoren viljelijän aloitustukihakemusten saamat kokonaispisteet sekä valintakriteerikohtaiset pisteet päätöskohtaisesti (pisteet > 0). Hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten pistemäärien erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä kaikkien valintakriteerien osalta.

Taulukko 9. Nuoren viljelijän aloitustukihakemusten saamat painotetut pisteet valintakriteereittäin (paino, %) ja tukipäätöksittäin (hakemukset, joiden pisteet > 0).

Valintakriteeri	Hyväksytty		Hylätty		Yhteensä	
	Keski-arvo	N	Keski-arvo	N	Keski-arvo	N
Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset (40 %)	0,74	1 701	0,49	42	0,73	1 743
Tilan tuotantoedellytykset (30 %)	0,56	1 701	0,34	42	0,55	1 743
Tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet (30 %)	0,49	1 701	0,36	40	0,49	1 741
Kokonaispisteet	1,79	1 702	1,19	42	1,77	1 744

Ilman painotusta "tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset" ja "tilan tuotantoedellytykset" saivat keskimäärin jotakuinkin saman pistemäärän, "tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet" hieman pienemmän. Painotettuina pisteitä kertyi eniten taloudellisista edellytyksistä sekä hyväksytyille että hylätyille hakemuksille (Taulukko 9).

Jos otetaan huomioon myös ne aloitustukihakemukset, joille tietokantaan on merkitty 0 pistettä, piste-ero hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten välillä on luonnollisesti suurempi: hyväksytyt 1,78 pistettä (N=1 711), hylätyt 0,45 pistettä (N=111). Näiden tulosten tulkintaan aiheuttaa kuitenkin epävarmuutta se, että 0 pistettä voi tarkoittaa, ettei hanke ole saanut arvioinnissa yhtään pistettä, hanke on hylätty muista syistä jo ennen arviointia tai pisteet ovat jääneet kirjaamatta tietokantaan. Viimeksi mainittuun viittaa se, että myös hyväksytyjen hankkeiden joukossa oli muutamia 0 pistettä saaneita hankkeita.

Taulukossa 10 esitetään maatalouden investointitukihakemusten saamista pisteistä vastaava yhteenveto kuin Taulukossa 9 aloitustukihakemusten pisteistä. Sama kriteeri toistuu taulukossa kahteen kertaan, mikäli sillä on erilainen paino eri kohteisiin haettavassa investointituessa (ks. luku 2.2.). Tyypillisissä investointitukihakemuksissa vaikutuksesta ympäristöön (paino 20 %) kertyi suurempi osuus kokonaispisteistä kuin vaikutuksesta yrityksen talouteen (paino 25 %), vaikka painotus suosii taloudellista vaikutusta. Vastaavasti vaikutuksesta tuotanto-olosuhteisiin (paino 15 %) kertyi hieman suurempi osuus kokonaispisteistä kuin vaikutuksesta kilpailukykyyn (paino 20 %). Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus siihen on kriteeri, joka esiintyi useimmiten hankkeelle pisteitä kerryttäneiden kriteerien joukossa ja joka sai painottamattomana korkeimmat keskiarvopisteet (2,64).

Kriteerillä, joka koski ohjelman muiden tavoitteiden toteutumista, piste-ero hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevä. Muissa kriteereissä ero oli merkitsevä tai erittäin merkitsevä.

Taulukko 10. Maatalouden investointitukihakemusten saamat painotetut pisteet valintakriteereittäin (paino, %) ja tukipäätöksittäin (hakemukset, joiden pisteet > 0).

Valintakriteeri	Hyväksytty		Hylätty		Yhteensä	
	Keski-arvo	N	Keski-arvo	N	Keski-arvo	N
Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen (25 %)	0,3161	8 429	0,2870	319	0,3150	8 748
Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn (20 %)	0,2414	8 433	0,2231	314	0,2407	8 747
Vaikutus ympäristöön (20 %)	0,3638	8 774	0,3399	366	0,3628	9 140
Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (15 %)	0,2527	8 754	0,2333	363	0,2519	9 117
Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen (15 %)	0,1535	2 050	0,1323	60	0,1529	2 110
Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn (15 %)	0,1544	2 138	0,1367	75	0,1538	2 213
Vaikutus ympäristöön (25 %)	0,3589	2 575	0,3211	82	0,3578	2 657
Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (25 %)	0,4645	2 710	0,3773	89	0,4618	2 799
Vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen, esimerkiksi onko kyseessä yhteishanke (10 %)	0,1192	10 275	0,1172	352	0,1191	10 627
Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus (10 %)	0,2645	11 452	0,2512	418	0,2640	11 870
Kokonaispisteet	1,49	11 544	1,26	472	1,49	12 016

Jos otetaan huomioon myös ne investointitukihakemukset, joille tietokantaan on merkitty 0 pistettä, hyväksytyt hakemukset saivat keskimäärin 1,48 pistettä (N=11 567) ja hylätyt 0,51 pistettä (N=1 171). Kuten edellä aloitustukihakemusten yhteydessä todettiin, tulos ei välttämättä kerro valintakriteereiden aiheuttamasta piste-erosta hylättyjen ja hyväksytyjen hakemusten välillä, vaan taustalla voi olla myös muita tekijöitä. Siksi valintakriteereiden toimivuutta arvioitaessa on keskitytty nimenomaan niihin hakemuksiin, jotka on varmuudella pisteytetty ja pisteytyksen tulos löytyy Hyrrä-tietokannasta.

3.2. Asiantuntijakyselyn tulokset

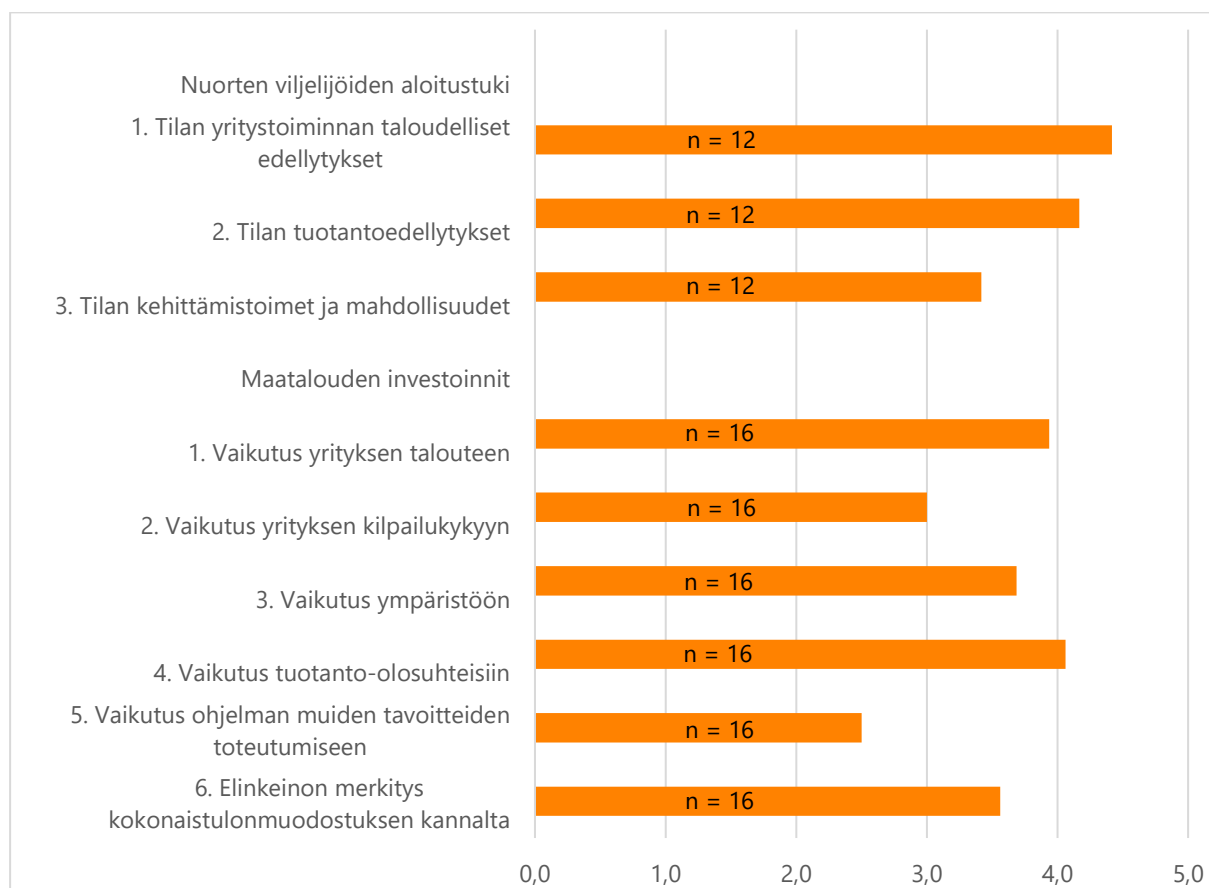
Hyrrä-tietokannasta kerättyä aineistoa täydennettiin kyselyllä, joka suunnattiin rakennetuen päätöksäsitelijöille. Kysely lähetettiin kaikkiaan 52 henkilölle, joiden asiantuntemusala oli ELY-keskuksen ilmoituksen mukaan joko maatalouden investointien rahoitus ja/tai nuoren viljelijän aloitustuki. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä 17.5.–31.5.2021. Kysymykset käsittelivät valintakriteereiden toimivuutta, kattavuutta, painotuksen sopivuutta ja pisteytyksen helppoutta

sekä pisteytysasteikon tarkoituksenmukaisuutta. Monivalintakysymysten vastauksia oli mahdollista täydentää avoimilla vastauksilla. Lisäksi kyselylomake tarjosi mahdollisuuden täysin avoimeen epäkohtien ja kehittämisideoiden esiintuomiseen.

Vastauksia kyselyyn saatiin 19 kpl eli 37 % kyselyn saaneista asiantuntijoista vastasi siihen. Vastaajat edustivat lähes kaikkia 15 ELY-keskusta; muutamasta keskuksesta ei saatu yhtään vastausta, joistakin vastauksia tuli useampia. Vastaajat edustivat sekä maatalouden investointien rahoituksen että nuoren viljelijän aloitustuen asiantuntemusta. Vastaajilla oli mahdollisuus valita, vastaavatko he sekä aloitustuen että investointituen kriteereitä koskeviin kysymyksiin vai pelkästään lähinnä omaa asiantuntemusalaansa koskeviin kysymyksiin. Siksi Kuvissa 4–6 ilmoitetut vastaajamäärät (n) eivät ole eri tukimuodoissa samat.

Kuva 4 esittää kyselyn tulokset koskien valintakriteereiden toimivuutta päätöksenteon tukena. Nuoren viljelijän aloitustuen kaikki kolme kriteeriä saivat varsin korkeat arviot. Parhaiten päätöksentekoa tuki tilan yritystoiminnan taloudellisia edellytyksiä koskeva kriteeri (4,4/5). Vähiten päätöksenteolle antoi tukea tilan kehittämistoimiin ja -mahdollisuuksiin liittyvä kriteeri (3,4/5) (Kuva 4). Keskimäärin tuen kolme eri kriteeriä saivat toimivuudestaan arvosanan 4,0/5,0.

Maatalouden investointitukien kuudesta kriteeristä toimivimpia olivat vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (4,1/5), vaikutus yrityksen talouteen (3,9/5), vaikutus ympäristöön (3,7/5) ja elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta (3,6/5). Edellisiä selvästi heikommin toimivat kriteerit vaikutus kilpailukykyyn (3,0/5) ja vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen (2,5/5) (Kuva 4). Investointitukien eri kriteerien toimivuus sai keskimäärin arvosanan 3,5/5.

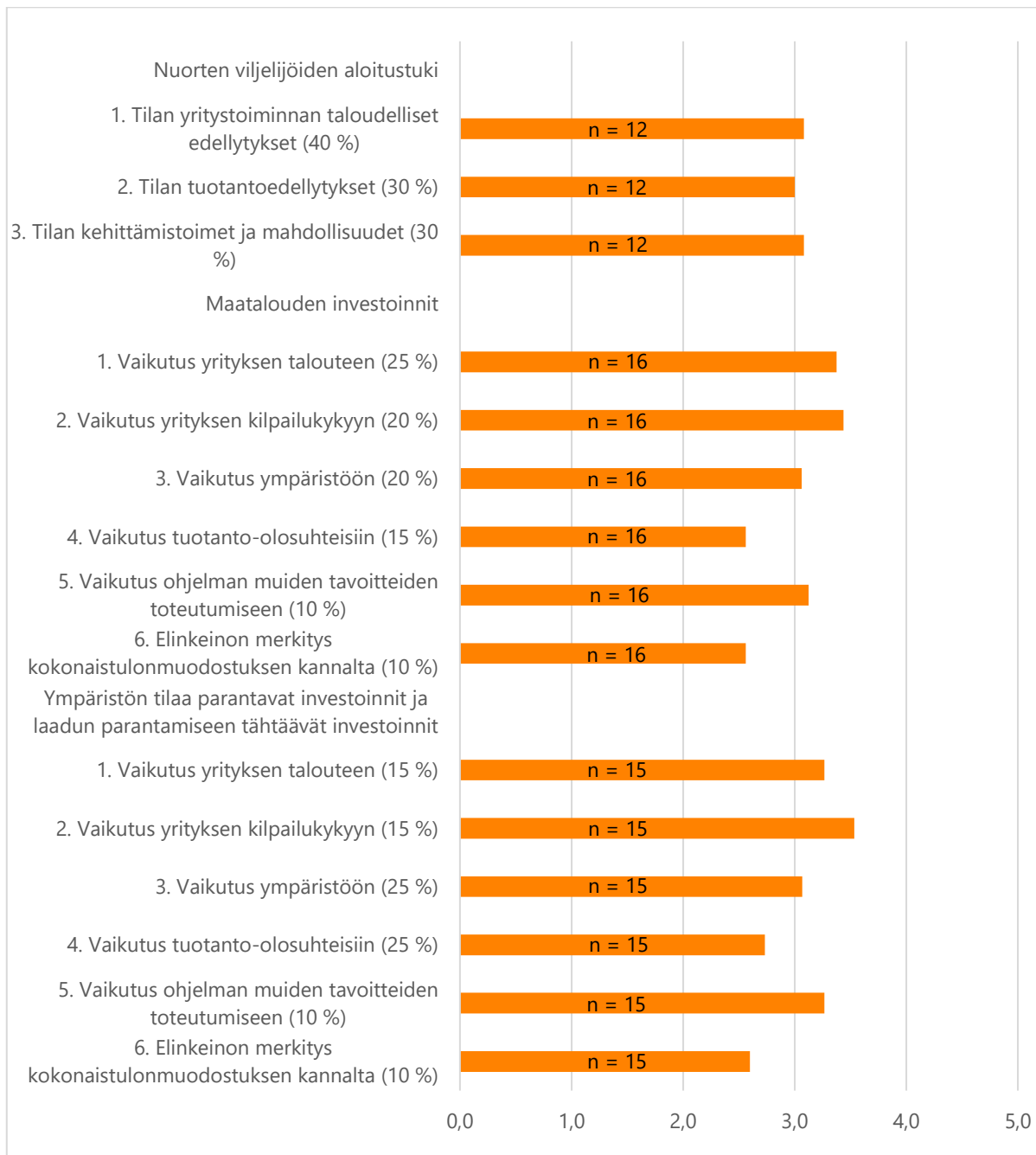
Kuva 4. Valintakriteereiden toimivuus päätöksenteon tukena. Asteikko: huono (1) – hyvä (5).

Asiantuntijoista 84 % vastasi, ettei nykyisistä kriteereistä puutu ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta oleellisia aihealueita. Yhtenä puuttuvana alueena vastaajat nostivat kuitenkin esiin ilmastoasiat. Sikäli kuin tuettavan hankkeen ilmastoystävällisyyttä haluttaisiin valintakriteereissä tuoda nykyistä vahvemmin esiin, hakemuksesta tulisi käydä ilmi ilmasto vaikutuksiin liittyviä seikkoja, kuten maatilan ja/tai rakennettavan tuotantorakennuksen pääasiallinen lämmitysmuoto, rakennettavan lämpöeristetyt rakennuksen energialuokka, E-luku tai vastaava tieto rakennuksen energian kulutuksesta sekä salaojitusinvestoinneissa maalaji. Mahdollisen ilmastokriteerin pisteytystä helpottaisi, jos hakemuksessa tuotaisiin kootusti esiin, millä asioilla hankkeessa edistetään ilmaston kannalta edullisia asioita.

Kuvan 5 esittämät tulokset kertovat, kuinka sopivana vastaajat pitivät kunkin valintakriteerin painotusta suhteessa ohjelman tavoitteisiin. Jokaisen nuoren viljelijän aloitustuen kriteerin painotusta pidettiin keskimäärin varsin sopivana. Vastausvaihtoehtoihin 'aivan liian pieni' ja 'aivan liian suuri' ei tullut yhtään vastausta. Sopivan molemmin puolin vastauksia oli muutamia. Yli 90 % vastaajista piti kuitenkin painotusta vaikutukselle yrityksen talouteen juuri sopivana. Kaksi kolmasosaa vastaajista piti painotusta vaikutukselle tilan tuotantoedellytyksiin sopivana. Loput vastaukset jakaantuivat tasaisesti sopivan molemmin puolin. Vastauksissa oli eniten hajontaa koskien tilan kehittämistoimien painotusta. Runsas 40 % piti painotusta sopivana, kolmannes liian suurena ja neljännes liian pienenä (Kuva 5).

Maatalouden investointituen kriteereiden painotuksen arvioinnissa oli enemmän hajontaa kuin aloitustuen kriteereiden painotuksen arvioinnissa, joskaan ääripäiden vastauksia ei niissäkään juuri esiintynyt. Keskiarvojen mukaan taloudellisten vaikutusten ja kilpailukykyvaikutusten painoa pidettiin liian suurena (3,4/5). Tuotanto-olosuhdevaikutusten ja kokonaistulonmuodostuksen merkityksen painoa pidettiin vastaavasti liian pienenä (2,6/5). Ympäristövaikutusten painoa pidettiin kaikkein sopivimpana (3,1/5) (Kuva 5).

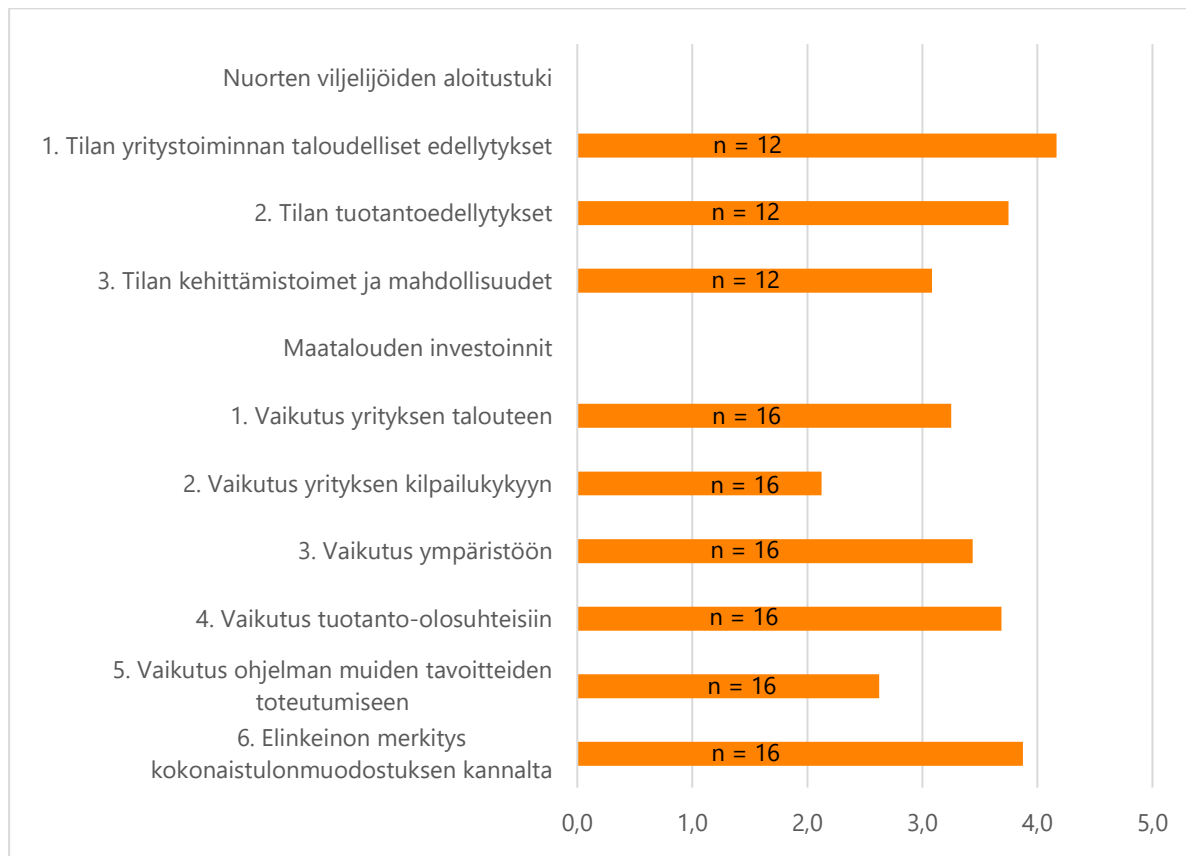
Ympäristön tilaa parantavien ja laadun parantamiseen tähtäävien investointien tuessa valintakriteerit ovat samat mutta painotus eri kuin muiden investointien tuessa. Kriteerien painotus sai kuitenkin suunnilleen samanlaiset arviot kummassakin tapauksessa, joskin kilpailukykyvaikutuksen painoa samoin kuin sen vaikutuksen painoa, joka investoinnilla on ohjelman muihin tavoitteisiin, pidettiin hiukan selvemmin liian suurena kuin muiden investointien kohdalla (Kuva 5).

Kuva 5. Valintakriteereiden painotuksen (%) sopivuus suhteessa ohjelman tavoitteisiin. Asteikko: aivan liian pieni (1) – aivan liian suuri (5).

Kuva 6 kertoo, kuinka helpoksi tai hankalaksi vastaajat kokevat kunkin valintakriteerin pisteytyksen niiden tietojen perusteella, jotka tukihakemuksessa esitetään. Nuoren viljelijän aloitustuen kriteereistä kaikkien keskiarvot asettuivat pisteytyksen osalta helpolle puolelle asteikkoa (>3). Kaikkein helpoin oli pisteyttää yritystoiminnan taloudellisia edellytyksiä (4,2/5), vaikein tilan kehittämistoimia ja -mahdollisuuksia (3,1/5) (Kuva 6).

Maatalouden investointituen kriteereistä helpointa oli pisteyttää elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta (3,9/5), vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (3,7/5) ja vaikutus ympäristöön (3,4/5). Hankalimpia pisteytettäviä olivat vaikutus kilpailukykyyn (2,1/5) ja vaikutus ohjelman muihin tavoitteisiin (2,6/5). Kilpailukykyyn arvioinnin neljännes vastaajista koki hankalaksi ja puolet melko hankalaksi.

Kuva 6. Valintakriteereiden pisteytyksen helppous hakemuksessa esitettyjen tietojen perusteella. Asteikko: hankala (1) – helppo (5).

Valintakriteerit, jotka pisteytetään pitkälti liiketoimintasuunnitelman pohjalta, herättivät valintakokouksissa usein keskustelua itse liiketoimintasuunnitelmasta; onko suunnitelma realistinen ja voiko siinä esitettyihin lukuihin luottaa.

Vaikka useimmat kriteerit olivat yksittäin verrattain helppoja pisteyttää, moni kyselyyn vastaaja koki yhtenäisten valintakriteerien käytön vaikeaksi hyvin erityyppisille hankkeille, esimerkiksi pieni salaojitusinvestointi vs. suuri lypsykarjanavettainvestointi. Nykyisten valintakriteerien katsottiin suosivan tiettyntyyppisiä investointeja, kun taas joidenkin investointien olisi ollut vaikea saavuttaa edes minimipistemäärää, mikäli päätöksentekijä olisi noudattanut kirjaimellisesti olemassa olevia pisteytysperusteita. Esimerkkeinä viimeksi mainituista ovat aurinkopaneelit ja konevarastot. Yhtenä ratkaisuna ongelmaan esitettiin, että kotieläin- ja kasvinviljelytilojen investointien valinnassa arvioitaisiin hiukan eri asioita ja sovellettaisiin erilaisia painotuksia.

Valintakriteereiden pisteytysasteikkoa, 0–3 pistettä, 58 % vastaajista piti tarkoituksenmukaisena. Muutosta toivovat esittivät useimmiten asteikkoa 0–5. Myös 7-portainen asteikko sai kannatusta siten, että asteikko olisi 0–3 pistettä, mutta myös puolikkaat pisteet olisivat käytössä. Nykyistä asteikkoa ainakin jotkut päätöksentekijät jo sovelsivatkin edellä mainitulla tavalla. Nykyistä useampaa porrasta pisteytyksessä perusteltiin sillä, että laajemmalla pisteytyskaalalla hakemusten välisiä eroja saataisiin tuotua paremmin esiin.

Asiantuntijoilta kysyttiin myös, paljonko he arvioivat hakemuksia jäävän valintakriteereiden takia kokonaan jättämättä. Vajaa kolmannes vastaajista oli sitä mieltä, ettei yhtään ja vajaa kaksi kolmannesta, että muutamia. Loput eivät osanneet arvioida asiaa.

3.3. Yhteenveto arvioinnista

Hyrrä-aineiston perusteella tukihakemuksia jouduttiin ohjelmakaudella 2014–2020 hylkäämään varsin vähän. Kielteisiä päätöksiä tehtiin kaikkiaan alle 10 prosentille hakemuksista. Niistäkin osa kohdistui ns. varahakemuksiin tai muusta syystä jätettyyn tuplahakemukseen eikä siten ollut todellinen tukihakemuksen hylkäys. Lisäksi yli 40 prosenttia hylkäyspäätöksen saaneista hakijoista haki samalla nimikkeellä tukea uudelleen. Uusintahakemusten aineistossa hyväksytyjen päätösten osuus oli yli 70 prosenttia alun perin hylättyjen päätösten määrästä, joten suurin osa uusintahakemuksista tuotti myöhemmin samalla nimikkeellä (ei välttämättä täsmälleen samaan investointiin) haettuun tukeen myönteisen päätöksen.

ELY-keskuksittain kokonaishylkäysprosentti vaihteli 5,4 prosentista 15,4 prosenttiin. Suhteellisesti eniten hakemuksia hylättiin hevostalouden rakentamisinvestointeihin, joihin kuitenkin hakemusten määrä oli varsin pieni. Määrällisesti eniten tukihakemuksia hylättiin salaojitukseen ja energiantuotannon rakentamisinvestointeihin. Uusintahakemusten tarkastelu kuitenkin osoitti, että salaojitukseen uudelleen tukea hakeneet yrittäjät saivat lähes aina myöhemmin myönteisen tukipäätöksen.

Kielteisen päätöksen syyksi oli useimmiten kirjattu se, etteivät tukikelpoisuusvaatimukset täytyneet (72 % kirjatuista perusteista). Valintakriteereihin tai -valintapisteisiin liittyneitä hylkäysperusteita oli 23 prosenttia kirjatuista perusteista. Hylättyjen hakemusten minimivaatimusta, 1,1 pistettä, korkeammat keskiarvopisteet viittaavat myös siihen, ettei vaaditun pisterajan alittaminen ollut tyypillinen hylkäysperuste. Lopuissa tapauksissa hylkäysperuste oli tarvittavan rahoituksen puuttuminen. ELY-keskuksittain hylkäysperusteiden jakauma vaihteli, mikä voi kertoa todellisista eroista tai indikoida erilaisia kirjauskäytäntöjä siinä, mihin kategoriaan mikin hylkäyksen peruste kirjattiin.

Vaikka ohjelmakaudella 2014–2020 tukihakemuksia hylättiin loppujen lopuksi varsin harvoin, hakemukset arvioitiin ja pisteytettiin valintakriteereiden mukaisesti, jollei hylkäykselle ollut joku selkeä tukikelpoisuuteen, hakemuksen muotovaatimukseen tai rahoitukseen liittyvä peruste. Valintapisteet olivat hyväksytyillä hakemuksilla suuremmat kuin hylätyillä hakemuksilla, samoin samalla nimikkeellä haetuissa uusintahakemuksissa verrattuna ensimmäiseen, hylättyyn hakemukseen. Ero oli kummassakin tapauksessa numeerisesti pieni, mutta tilastollisesti merkitsevä.

Aloitustuen valintakriteereistä ”tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset” ja ”tilan tuotantoedellytykset” saivat ilman painotusta keskimäärin jotakuinkin saman pistemäärän, ”tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet” hieman pienemmän. Painotettuina kriteerien merkitys noudatti edellä näkyvää järjestystä niin, että kokonaispisteisiin kertyi osapisteitä eniten tilan yritystoiminnan taloudellisista edellytyksistä. Hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten pistemäärien erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä kaikkien valintakriteerien osalta.

Vaikka taloudellisilla kriteereillä on maatalouden investointituissa suuri paino, vaikutuksesta ympäristöön (paino 20 %) kertyi suurempi osuus kokonaispisteistä kuin vaikutuksesta yrityksen talouteen (paino 25 %). Vastaavasti vaikutuksesta tuotanto-olosuhteisiin (paino 15 %) kertyi hieman suurempi osuus kokonaispisteistä kuin vaikutuksesta kilpailukykyyn (paino 20 %). Eläinten hyvinvointi sisältyy yhtenä tekijänä tuotanto-olosuhteita käsittelevään kriteeriin, joten sekä eläinten hyvinvointi että ympäristövaikutukset tulivat hyvin huomioon otetuksi kuluneella ohjelmakaudella käytössä olleissa valintakriteereissä.

Painottamattomana kriteeri ”Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus” sai huomattavan suuret keskiarvopisteet (2,64), mikä kertoo siitä, että maataloudella oli lähtökohtaisesti tai investoinnin myötä huomattavan suuri merkitys

hakijan taloudessa. Kyseinen kriteeri esiintyy useimmiten hankkeelle pisteitä kerryttäneiden kriteereiden joukossa.

Kriteerillä "Vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen..." oli vähäisin vaikutus kokonaispisteiden kertymiseen. Piste-ero hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten välillä ei myöskään ollut tilastollisesti merkitsevä. Muissa kriteereissä ero oli merkitsevä tai erittäin merkitsevä eli kriteereillä pystyttiin erottelemaan hankkeita sen mukaan, kuinka hyvin ne toteuttivat kriteerien avulla kuvattuja ohjelman tavoitteita, vaikka pisteytys sinällään harvoin johti hakemuksen hylkäykseen.

ELY-keskusten päätöskäsittelijöille tehty kysely antoi vastaukseksi, että etenkin nuorten viljelijöiden aloitustuen kolme valintakriteeriä toimivat hyvin päätöksenteon tukena ja olivat helposti pisteytettävissä. Kriteerien toivottiin säilyvän yhtä selkeinä tulevalla ohjelmakaudella. Investointituen kuudesta valintakriteeristä vaikutus kilpailukykyyn ja vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen olivat hankalimmat pisteytettävät. Sen myötä ne toimivat myös heikoimmin päätöksenteon tukena.

Liiketoimintasuunnitelma, johon hankkeen taloudellisten vaikutusten arviointi perustui, herätti usein keskustelua, vaikka itse vaikutusten arviointi suunnitelman pohjalta oli suoraviivaista. Laskeksen laatijan asiantuntemus korostuu entisestään, jos kiristyvän rahoituksen myötä hakemuksiin joudutaan nykyistä useammin tekemään kielteisiä päätöksiä. Liiketoimintasuunnitelman realistisuuden ja luotettavuuden parantamiseksi sekä tuen vaikuttavuuden arvioinnin helpottamiseksi ainakin nuoren viljelijän aloitustuessa ja isoissa investoinneissa suunnitelman toteutuksen seuranta olisi suositeltavaa. Minimissään se voisi toteutua tiettyjen liiketoimintasuunnitelman tunnuslukujen toteutuksen vuosittaisena raportointina siltä ajanjaksolta, jota suunnitelma koskee. Laajempi talouden seuranta voisi hoitua Luonnonvarakeskuksen ylläpitämään maatalouden kannattavuuskirjanpitoon osallistumisen kautta.

Enemmistö kyselyyn vastaajista piti asteikkoa, jossa kriteerit saavat pisteitä nollassa kolmeen, sopivana. Jotta pisteytyksellä voitaisiin osoittaa riittävästi hakemusten välisiä eroja, puolikkaiden pisteiden käyttö nähtiin tarpeellisena. Siten kullekin kriteerille olisi valittavana pisteet seitsemästä eri vaihtoehdosta.

Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus -kriteeriä pidettiin painotukseltaan keskimäärin liian pienenä. Toisaalta kuitenkin kritisoiitiin sitä, että monialaiset ja sivutoimiset tilat jäävät valintakriteerien vuoksi tuen ulkopuolelle. Ympäristövaikutusten painoarvoa pidettiin varsin sopivana, mutta tuotantovaikutusten painoa liian pienenä. Tuotantovaikutusten painoa olisi varaa kasvattaa pienentämällä taloudellisten vaikutusten ja/tai kilpailukykyvaikutusten painoa, joita pidettiin liian suurina.

Yhdeksi isoksi ongelmaksi valintakriteerien soveltamisessa koettiin se, että suuruusluokaltaan tai luonteeltaan hyvin erilaisilla hankkeilla pitää saavuttaa tukeen oikeuttava pistemäärä täsmälleen samojen kriteerien perusteella – olkoonkin, ettei jokaisesta kriteeristä tarvitse saada pisteitä ja että painotukset hieman vaihtelevat investoinnin mukaan.

4. Ehdotus valintakriteereiden uudistamiseksi

Toteutetun selvitystyön perusteella tuli muotoilla suosituksia valintakriteereiden kehittämiseksi tulevalle ohjelmakaudella. Tulevaisuuden kriteereiden tulisi mitata investointien ympäristö- ja ilmastoystävällisyyttä, kilpailukyvyn tukemista ja eläinten hyvinvointia. Pisteytysjärjestelmän tulisi myös edistää hallitusohjelmaan kirjattujen maatalouden päästövähennysten toteutumista kokonaiskestävyys huomioiden.

Seuraavassa esitetään tukimuodoittain ehdotukset tulevan ohjelmakauden valintakriteereiksi. Ehdotuksia laadittaessa on otettu huomioon sekä edellä kuvatut linjaukset että Hyrrä-tietokannan analysoinnista ja ELY-keskusten asiantuntijoille tehdystä kyselystä saadut tulokset.

4.1. Nuorten viljelijöiden aloitustuki

Nykyiset nuorten viljelijöiden aloitustuen valintakriteerit sanallisine kuvauksineen löytyvät tämän raportin Liitteestä. Koska olemassa olevia kriteereitä pidettiin selkeinä ja toimivina, kriteereihin ei ehdoteta oleellisia muutoksia. Ehdotuksessa säilyy kolme kriteeriä, joista kaksi ensimmäistä ovat aihealueiltaan samat kuin olemassa olevat kriteerit (Taulukko 11). Uutena asiana kriteereihin ehdotetaan kestävyysnäkökulman lisäämistä, jotta kehitystyöhön annetut linjaukset tulisivat huomioon otetuksi myös tilanpidon aloittamiseen tukea myönnettäessä. Ehdotuksen mukaan tilan kehittämistoimien arvioinnin (Taulukko 11, kolmas valintakriteeri) ei tulisi perustua pelkästään toimien taloudellisiin vaikutuksiin, vaan laajemmin toimien kestävyysvaikutusten arviointiin; tulevathan yritystaloudelliset vaikutukset arvioitua jo ensimmäisen valintakriteerin yhteydessä, sikäli kuin toimet sisältyvät ajanjaksolle, jonka liiketoimintasuunnitelman talouslaskelmat kattavat. Kestävyuden tarkastelussa voidaan hyödyntää esimerkiksi Euroopan talous- ja sosiaaliskomitean lausuntoa kestävämmistä elintarvikkejärjestelmistä (EESC, 2016), Kestävä kehitys -verkkokurssia (Kestävä kehitys, 2021) ja Seppäsen ym. (2019) esittämiä mittareita ja kuvausta kestävästä maataloudesta. Valintakriteereiden sisältökuvauksiin ehdotetaan lisäksi joitakin tekstimuutoksia, jotta kuvaukset olisivat entistä yksiselitteisempiä.

Nykyisiä kriteereiden painotuksia pidettiin tehdyssä asiantuntijakyselyssä varsin hyvin tarkoitukseen sopivina. Niin ollen painotuksiin ei ehdoteta muutoksia.

Pisteytys ehdotetaan säilytettävän niin, että enimmillään kustakin valintakriteeristä voi saada kolme pistettä. Kun pisteytyksessä on mahdollista antaa nolla sekä puolikkaita pisteitä, vaihtoehtoja kunkin kriteerin pisteiksi on kaikkiaan seitsemän. Pisteytyksen helpottamiseksi kuhunkin kriteeriin sisältyy korkeintaan kaksi asiakokonaisuutta. Mikäli niistä vain toinen toteutuu, pisteitä kertyy vain puolet siitä, mitä molempien toteutuessa olisi mahdollista saada. Jos esimerkiksi Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset -kriteeri saisi arvion, jonka mukaan taloudelliset toimintaedellytykset ovat keskimääräistä paremmat, mutta yritystoiminnalla on vain jonkin verran merkitystä hakijan tulevassa kokonaistulonmuodostuksessa, kyseisestä kriteeristä arvio olisi 2 pistettä $((3/2)+(1/2))$. Vastaavasti, jos tilan kehittämistoimien toteutumiseen liittyy haasteita, mutta toimien toteutuessa tilalla olisi hyvät mahdollisuudet taloudellisesti ja ekologisesti kestävään toimintaan, pistemäärä Tilan kehittämistoimet ja toiminnan kestävyys -kriteeristä olisi 1,5 pistettä $((1/2)+(2/2))$.

Taulukko 11. Ehdotus nuorten viljelijöiden aloitustuen valintakriteereiksi ja niiden painoiksi.

1. Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset (40 %)	
3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat keskimääräistä paremmat. Aloitettavalla maatalouden yritystoiminnalla on erittäin suuri merkitys hakijan tulevassa kokonaistulonmuodostuksessa.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat hyvät. Aloitettavalla maatalouden yritystoiminnalla on olennainen merkitys hakijan tulevassa kokonaistulonmuodostuksessa.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat tyydyttävät. Aloitettavalla maatalouden yritystoiminnalla on jonkin verran merkitystä hakijan tulevassa kokonaistulonmuodostuksessa.
2. Tilan tuotantoedellytykset (30 %)	
3 pistettä	Tilan tuotanto-olosuhteet (sijainti, viljelyala, tilusrakenne, maalajit, ojitus, työvoima, yhteistyöverkostot, rakennukset, teknologia) mahdollistavat suunnitellun toiminnan erittäin hyvin.
2 pistettä	Tilan tuotanto-olosuhteet (sijainti, viljelyala, tilusrakenne, maalajit, ojitus, työvoima, yhteistyöverkostot, rakennukset, teknologia) mahdollistavat suunnitellun toiminnan.
1 pistettä	Tilan tuotanto-olosuhteet (sijainti, viljelyala, tilusrakenne, maalajit, ojitus, työvoima, yhteistyöverkostot, rakennukset, teknologia) soveltuvat suunniteltuun toimintaan kohtuullisten kehittämistoimien jälkeen.
3. Tilan kehittämistoimet ja toiminnan kestävyys (30 %)	
3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitetyt tilan kehittämistoimet ovat hyvin realistiset ja lähtötilanne huomioiden helposti toteutettavissa. Toimien toteutuessa tilalla on erinomaiset mahdollisuudet taloudellisesti ja ekologisesti kestävään toimintaan.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitetyt tilan kehittämistoimet ovat realistiset ja lähtötilanne huomioiden toteutettavissa. Toimien toteutuessa tilalla on hyvät mahdollisuudet taloudellisesti ja ekologisesti kestävään toimintaan.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen tilan kehittämistoimien toteutumiseen liittyy lähtötilanne huomioiden haasteita. Toimien toteutuessa tilalla on mahdollisuudet taloudellisesti ja ekologisesti kestävään toimintaan.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että painotettu maksimipistemäärä on kolme. Nykyisin rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kahdesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä. Vähimmäispisteiden saavuttaminen ei kuitenkaan takaa rahoituksen saamista, mikäli rahoitusta ei riitä kaikille tukiehdot ja valintakriteerit täyttävälle hankkeille. Kokonaispistemäärä toimii perusteena, jonka mukaan rahoitettavat hankkeet valitaan vähimmäisvaatimukset täyttävien hankkeiden joukosta. Vähimmäisvaatimuksen muutostarvetta ei arvioida tämän selvityksen perusteella.

4.2. Maatalouden investointituki

Maatalouden investointituen valintakriteereitä on ohjelmakaudella 2014–2020 ollut kuusi (Liite). Valintakriteereissä ehdotetaan edelleen säilytettävän kuusi aihealuetta, mutta aihealueisiin, samoin kuin niiden sisältökuvauksiin, ehdotetaan lukuisia muutoksia (Taulukko 12).

Ensimmäisen, taloudellisia vaikutuksia koskevan kriteerin sisältökuvausta ehdotetaan laajennettavaksi niin, että vaikutusta arvioitaessa yrityksen tuloksen lisäksi otettaisiin huomioon hankkeen kannattavuus. Nykyisissä kriteereissä, joissa taloudellisia vaikutuksia tarkastellaan yrittäjätulon tai vastaavan tulosta kuvaavan tunnusluvun avulla, kannattavuus jää varsin vähälle huomiolle. Kannattavuuskriteeri toimii myös niissä hankkeissa, joissa ei vaadita liiketoimintasuunnitelmaa, sillä investoinnin kannattavuuden voi osoittaa esimerkiksi nykyarvomenetelmällä. Ehdotetulla muutoksella tavoitellaan myös sitä, että pienikin investointi voisi saada kannattavuuden perusteella pisteitä taloudellisuuskriteeristä, vaikka hakemuksessa ei välttämättä osoitettaisi investoinnin positiivisia vaikutuksia yrittäjätuloon (Taulukko 12).

Valintakriteerien tulisi annettujen linjausten mukaisesti mitata sitä, kuinka tuettava investointi tukee yrityksen kilpailukykyä. Vaikeaksi koettua kilpailukyvyyn arviointia pyritään helpottamaan tuomalla kriteerin sisältökuvaukseen konkreettisia esimerkkejä kilpailukyvyyn osa-alueista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Samalla tehdään selkeämpää eroa taloudellisia vaikutuksia koskevan kriteerin ja kilpailukykykriteerin välille (Taulukko 12).

Ympäristövaikutuksia arvottava kolmas kriteeri ehdotetaan jaettavaksi kahteen osaan, ympäristö- ja ilmastovaikutuksiin. Muutoksella pyritään annetun linjauksen mukaisesti tuomaan valintakriteereihin selkeästi ilmastovaikutuksia mittaava kriteeri ja siten myös suurempi paino hankkeen ilmastovaikutuksille. Muutoksen seurauksena ympäristövaikutuksia kuvaavan kriteerin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskee muita ympäristövaikutuksia, mutta ei nimenomaisia ilmastovaikutuksia. Ilmastokriteerissä otetaan huomioon hankkeen suorien ilmastovaikutusten lisäksi pellon raivauksen kautta tulevat välilliset vaikutukset. Kriittinen vuosiluku (XXXX) uusien ja vanhojen peltojen määrittelyä varten tulee asettaa valintakriteereiden soveltamisaikataulun mukaisesti (Taulukko 12).

Valintakriteeri, joka koskee vaikutusta tuotanto-olosuhteisiin, säilyy ehdotuksessa suunnilleen entisen kaltaisena. Sisältökuvaukseen ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi maininta vaikutuksesta tuotanto-olosuhteisiin peltoviljelyssä. Olemassa oleva kuvaus painottaa tuotanto-olosuhteita tuotantorakennuksissa, mutta esimerkiksi salaajitusinvestointi voi merkittävästi helpottaa ja tehostaa työskentelyä kasvinviljelytoissa (Taulukko 12).

Olemassa olevista kriteereistä heikoimmin toiminut viides kriteeri, joka koskee hankkeen vaikutuksia ohjelman muihin tavoitteisiin (Liite), ehdotetaan karsittavaksi omana aihealueenaan pois. Kriteerin sisältökuvauksessa mainitut asiat kuitenkin säilyvät ehdotuksessa uusiksi kriteereiksi, mutta sisältyvät kilpailukykykriteerin alle. Kuvauksessa mainitut yhteistyö ja uuden teknologian hyödyntäminen ovat toimia, joilla yksikkökustannuksia voidaan alentaa ja siten kuuluvat hintakilpailukykyyn vaikuttaviin tekijöihin (Taulukko 12).

Kuudes kriteeri koskee maatalouden osuutta hakijan kokonaistulonmuodostuksessa ja hankkeen vaikutusta siihen. Kriteeri on muotoiltu uudestaan niin, että siitä voi saada kasvavan määrän pisteitä joko siitä, minkä verran maataloudella on lähtökohtaisesti merkitystä hakijan tulonmuodostuksessa tai siitä, minkä verran investointi kasvattaa kyseistä osuutta. On kuitenkin poliittinen päätös, halutaanko kyseinen kriteeri säilyttää valintakriteereissä vai luopua siitä, jolloin monialaisten ja sivutoimisten viljelijöiden mahdollisuudet investointitukeen paranisivat (Taulukko 12).

Taulukko 12. Ehdotus maatalouden investointituen valintakriteereiksi ja niiden painoiksi.

1. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen (25 %)	
3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan merkittävästi maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta. Liiketoimintasuunnitelma/ muu laskelma osoittaa hankkeen olevan erittäin kannattava.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta. Liiketoimintasuunnitelma/ muu laskelma osoittaa hankkeen olevan hyvin kannattava.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan jonkin verran maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa /muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta. Liiketoimintasuunnitelma/ muu laskelma osoittaa hankkeen olevan kannattava.
2. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn (15 %)	
3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa, että suunniteltu investointi parantaa merkittävästi yrityksen hintakilpailukykyä (laskee tuotteen yksikkökustannuksia joko tuomalla skaalaetuja/ edistämällä resurssitehokkuutta esim. yhteistyön kautta/ mahdollistamalla uusimman teknologian ja innovatiivisten ratkaisujen hyödyntämisen/ parantamalla työn ja/tai pääoman tuottavuutta jne.) tai parantaa erittäin merkittävästi yrityksen laadullista kilpailukykyä (edesauttaa tuottamaan entistä kehittyneempiä, uudenlaisia tuotteita / parantaa tuotteiden laatua/ auttaa vastaamaan kulutuskysynnän muutoksiin jne.).
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa, että suunniteltu investointi parantaa yrityksen hintakilpailukykyä (laskee tuotteen yksikkökustannuksia joko tuomalla skaalaetuja/ edistämällä resurssitehokkuutta esim. yhteistyön kautta/ mahdollistamalla uusimman teknologian ja innovatiivisten ratkaisujen hyödyntämisen/ parantamalla työn ja/tai pääoman tuottavuutta jne.) tai parantaa yrityksen laadullista kilpailukykyä (edesauttaa tuottamaan entistä kehittyneempiä, uudenlaisia tuotteita/ parantaa tuotteiden laatua/ auttaa vastaamaan kulutuskysynnän muutoksiin jne.).
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa, että suunniteltu investointi parantaa jonkin verran yrityksen hintakilpailukykyä (laskee tuotteen yksikkökustannuksia joko tuomalla skaalaetuja/ edistämällä resurssitehokkuutta esim. yhteistyön kautta/ mahdollistamalla uusimman teknologian ja innovatiivisten ratkaisujen hyödyntämisen/ parantamalla työn ja/tai pääoman tuottavuutta jne.) tai parantaa jonkin verran yrityksen laadullista kilpailukykyä (edesauttaa tuottamaan entistä kehittyneempiä, uudenlaisia tuotteita / parantaa tuotteiden laatua/ auttaa vastaamaan kulutuskysynnän muutoksiin jne.).
3. Vaikutus ympäristöön (15 %)	
3 pistettä	Hanke vähentää merkittävästi maatalouden negatiivisia ympäristövaikutuksia ja/tai edistää merkittävästi maatalouden positiivisia ympäristövaikutuksia (vähentää ravinnehuuhtoumia/ parantaa pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä/ tuottaa lisäarvoa tila- ja maa-seutu ympäristöön jne.).

2 pistettä	Hanke vähentää maatalouden negatiivisia ympäristövaikutuksia ja/tai edistää maatalouden positiivisia ympäristövaikutuksia (vähentää ravinnehuuhtoumia/ parantaa pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä/ tuottaa lisäarvoa tila- ja maaseutu ympäristöön jne.).
1 pistettä	Hanke vähentää jonkin verran maatalouden negatiivisia ympäristövaikutuksia ja/tai edistää jonkin verran maatalouden positiivisia ympäristövaikutuksia (vähentää ravinnehuuhtoumia/ parantaa pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä/ tuottaa lisäarvoa tila- ja maaseutu ympäristöön jne.).
4. Vaikutus ilmastoon (15 %)	
3 pistettä	Hanke vähentää merkittävästi kasvihuonekaasujen päästöjä ja/tai lisää hiilinieluja/tehostaa niiden toimintaa (tuottaa energiatehokkaita rakennus- ja logistiikkaratkaisuja/ syrjäyttää fossiilisten polttoaineiden käyttöä/ edistää lannan ja muiden orgaanisten aineiden hyödyntämistä/ käyttää soveltuvin osin hiilineutraaleja ja/tai hiiltä sitovia rakennusmateriaaleja/ parantaa peltojen vesitalouden toimivuutta/ parantaa eläinten tuottavuutta ja kestävyyttä jne.). Ympäristölupaa edellyttävissä hankkeissa lupaan sisällytetyt pellot ovat suurimmaksi osaksi raivattu ennen vuotta XXXX ($\geq 75\%$).
2 pistettä	Hanke vähentää kasvihuonekaasujen päästöjä ja/tai lisää hiilinieluja/tehostaa niiden toimintaa (tuottaa energiatehokkaita rakennus- ja logistiikkaratkaisuja/ syrjäyttää fossiilisten polttoaineiden käyttöä/ edistää lannan ja muiden orgaanisten aineiden hyödyntämistä/ käyttää soveltuvin osin hiilineutraaleja ja/tai hiiltä sitovia rakennusmateriaaleja/ parantaa peltojen vesitalouden toimivuutta/ parantaa eläinten tuottavuutta ja kestävyyttä jne.). Ympäristölupaa edellyttävissä hankkeissa lupaan sisällytetyt pellot ovat suurimmaksi osaksi raivattu ennen vuotta XXXX ($\geq 75\%$).
1 pistettä	Hanke vähentää jonkin verran kasvihuonekaasujen päästöjä ja/tai lisää hiilinieluja/tehostaa niiden toimintaa (tuottaa energiatehokkaita rakennus- ja logistiikkaratkaisuja/ syrjäyttää fossiilisten polttoaineiden käyttöä/ edistää lannan ja muiden orgaanisten aineiden hyödyntämistä/ käyttää soveltuvin osin hiilineutraaleja ja/tai hiiltä sitovia rakennusmateriaaleja/ parantaa peltojen vesitalouden toimivuutta/ parantaa eläinten tuottavuutta ja kestävyyttä jne.). Ympäristölupaa edellyttävissä hankkeissa lupaan on sisällytetty merkittävä määrä peltoja, jotka on raivattu vuoden XXXX jälkeen ($> 25\%$).
5. Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (20 %)	
3 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on sovellettu esimerkillisesti ja innovatiivisesti uusia tutkimustietoa toiminnallisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, tuotantohygienistä sekä työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista/ varastointiolosuhteet tai tuotanto-olosuhteet peltoviljelyssä tai tuotantorakennuksissa paranevat merkittävästi/ suunnitteluratkaisuissa on otettu monipuolisesti huomioon toiminnan kehittämis- ja/tai laajentamismahdollisuudet tulevaisuudessa.
2 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on otettu hyvin huomioon toiminnallisuus, eläinten hyvinvointi, tuotantohygienia sekä työturvallisuus ja työhyvinvointi/ varastointiolosuhteet tai tuotanto-olosuhteet peltoviljelyssä tai tuotantorakennuksissa paranevat/ suunnitteluratkaisuissa on otettu hyvin huomioon toiminnan kehittämis- ja/tai laajentamismahdollisuudet tulevaisuudessa.
1 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on otettu hyväksyttävällä tavalla huomioon toiminnallisuus, eläinten hyvinvointi, tuotantohygienia sekä työturvallisuus ja

	työhyvinvointi/ varastointiolosuhteet tai tuotanto-olosuhteet peltoviljelyssä tai tuotantorakennuksissa paranevat jonkin verran/ suunnitteluratkaisuissa on otettu huomioon toiminnan kehittämis- ja/tai laajentamismahdollisuudet tulevaisuudessa.
6. Maatalouden merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksessa ja tuettavan hankkeen vaikutus siihen (10 %)	
3 pistettä	Maataloudella on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksessa tai tuettava hanke kasvattaa oleellisesti maatalouden osuutta siinä.
2 pistettä	Maataloudella on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksessa tai tuettava hanke kasvattaa maatalouden osuutta siinä.
1 pistettä	Maataloudella on vaatimaton merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksessa tai tuettava hanke säilyttää maatalouden osuuden siinä ennallaan.

Valintakriteereiden aihealueiden muutoksen seurauksena myös painotuksiin ehdotetaan pieniä muutoksia. Taloudellisen kriteerin paino ehdotetaan säilytettävän ennallaan. Kilpailukykykriteerin painoarvoa ehdotetaan pudotettavan tuotanto-olosuhdevaikutusten eduksi. Muutoksella saadaan isompi paino kriteerille, johon sisältyy mm. eläinten hyvinvointi. Ympäristövaikutusten painoa ehdotetaan pudotettavan, mutta yhdessä ympäristö- ja ilmastovaikutusten paino on suurempi kuin olemassa olevan ympäristökriteerin. Hakijan päätoimisuutta mittaavan kriteerin paino ehdotetaan säilytettävän ennallaan, sikäli kuin kriteeri säilytetään kokonaisuudessa.

Valintakriteereiden pisteytyksen ehdotetaan toimivan samoin periaattein kuin nuoren viljelijän aloitustuen kriteereiden pisteytyksen eli kullekin kriteerille voidaan antaa pisteitä nollasta kolmeen puolen pisteen tarkkuudella. Mikäli samaan kriteeriin sisältyy kaksi eri asiaa, vain toisen toteutuminen tuottaa puolet pistemäärästä, jonka voisi saada kummankin toteutuessa. Jos esimerkiksi investointi nostaa vain jonkin verran maatilalta saatavaa yrittäjätuloa, mutta hankkeen itsessään voidaan osoittaa olevan hyvin kannattava (esimerkiksi maksaa itsensä lyhyessä ajassa takaisin), pisteitä kertyy 1,5 ((1/2)+(2/2)). Rahoitettavien hankkeiden oli kuluneella ohjelmakaudella saatava pisteitä vähintään kolmesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä oli vähintään 1,1 pistettä. Vähimmäispistemäärän muutostarpeeseen ei tämän selvityksen perusteella oteta kantaa.

Ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa ja laadun parantamiseen tähtäävissä investoinneissa kriteereiden painotukset olivat kuluneella ohjelmakaudella erilaiset kuin muissa investoinneissa (Luku 2.2., Liite). Valintakriteereihin ehdotetuilla muutoksilla on tavoiteltu sitä, että kaikki hakemukset voitaisiin arvioida samoilla kriteereillä ja käyttää kriteereille samoja painokertoimia investointikohteesta riippumatta ja silti hyvin erilaisilla investoinneilla olisi mahdollisuus saada rahoitukseen tarvittava määrä pisteitä. Tavoitteen saavuttamista tukee se, ettei jokaisen hankkeen tarvitse saada pisteitä jokaisesta kriteeristä.

Sikäli kuin olemassa olevia valintakriteereitä muutetaan, hakemuksen liiketoimintasuunnitelmalomakkeeseen (Lnro 3430) ja sen ohjeistukseen on tehtävä vastaavat muutokset. Nykyisessä lomakkeessa esimerkiksi kohdassa, jossa pyydetään kuvaamaan hankkeen vaikutukset yrityksen kilpailukykyyn, pyydetään tietoja kannattavuudesta, vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta, mikä ei vastaa ehdotetun kilpailukykykriteerin sisältöä. Sen sijaan kyseisen kriteerin arvioimiseksi tarvittaisiin tietoa muun muassa siitä, miten investointi vaikuttaa tuotettavan tuotteen yksikkökustannuksiin. Uudeksi valintakriteeriksi ehdotettu ilmastovaikutusten arviointi edellyttää myös uusien asioiden esiintuomista liiketoimintasuunnitelmassa. Tila- tai hankekohtainen ilmastovaikutusten kartoitus edesauttaisi uudella kriteerillä pisteytettävien ilmastovaikutusten osoittamista hakemuksessa.

Viitteet

EESC 2016. LAUSUNTO Kestävämmät elintarvikejärjestelmät. NAT/677 – EESC-2016-00232-00-00-AC-TRA (EN). 14 s. Saatavissa: <https://www.eesc.europa.eu>.

Kestävä kehitys 2021. Kestävän kehityksen edistäminen. Saatavissa: <https://keke.bc.fi/Kestava-kehitys/suomi/>.

Maaseutu.fi 2019. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020. Saatavissa: https://www.maaseutu.fi/uploads/manner-suomen-maaseudun-kehittamisohjelma-2014-2020_26032019_netti.pdf.

MMM 2015. Päätös Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toteutuksessa käytettävistä valintaperusteista. Saatavissa: <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/valintakriteerit-maatalouden-investoinnit-ja-aloitustuki.pdf>.

Seppänen, M., Kurppa, S., Rinne, M. & Alakukku, L. 2019. RUOKAA! Kestävä maatalous ja ruoantuotanto. Maahenki Oy. Helsinki. 224 s. Saatavissa: <https://www.mtk.fi/-/ruokaa-op-pikirja>.

Liite. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 toteutuksessa käytetyt valintaperusteet. Liite jatkuu seuraavalla sivulla.

MMM Dnro 421/441/2015
4.3.2015 1 (3)

Viite Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) n:o 1305/2013 artikla 49.

Asia PÄÄTÖS MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 TOTEUTUKSESSA KÄYTETTÄVISTÄ VALINTAPERUSTEISTA

Rakennetuet

M04 Investoinnit fyysiseen omaisuuteen

Maatalouden investoinnit (alatoimenpide 4.1)

Valintaperusteet muodostuvat kuudesta aihealueesta, joiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia ohjelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita. Kustakin aihealueesta voi saada enintään kolme pistettä. **Hanke pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavia ominaisuuksia hankkeella on.** Mikäli hanke ei täytä valintaperustetta lainkaan, hanke saa kyseisestä aihealueesta nolla pistettä.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että painotettu maksimipistemäärä on kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kolmesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

1. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen talouteen (25 %) Tarkastelussa huomioidaan pitkän aikavälin vaikutukset

3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan merkittävästi maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan selkeästi maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan jonkin verran maatilalta saavutettavaa yrittäjätuloa/ muun selvityksen perusteella esitettyä taloudellista tulosta.

2. Vaikutus tuen kohteena olevan yrityksen kilpailukykyyn (20 %) Tarkastelussa huomioidaan pitkän aikavälin vaikutukset

3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan merkittävästi maatalan kilpailukykyä.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan selkeästi maatalan kilpailukykyä.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelma/ muu suunnitelma osoittaa suunnitellun investoinnin parantavan jonkin verran maatalan kilpailukykyä.

3. Vaikutus ympäristöön (20 %)

3 pistettä	Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviissa kohteissa pääosin ja innovatiivisesti uusiutuvia luonnonvaroja/ investoinnin avulla rakennuksen tai tuotannon energiankäyttö tehostuu oleellisesti/ investointi edistää monivaikuttaisesti lannan käsittelyä/toiminnalliset ratkaisut vähentävät merkittävästi ajoneuvoliikennettä tai parantavat logistiikkaa/investointi parantaa merkittävästi pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ rakentamisinvestointi tuottaa merkittävää lisäarvoa tila- ja maaseutuympäristöön.
2 pistettä	Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviissa kohteissa osittain uusiutuvia luonnonvaroja/ investoinnin avulla rakennuksen tai tuotannon energiankäyttö tehostuu jonkin verran/ investointi edistää lannan käsittelyä/ toiminnalliset ratkaisut vähentävät ajoneuvoliikennettä tai parantavat logistiikkaa/ investointi parantaa pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ rakentamisinvestointi tuottaa lisäarvoa tila- ja maaseutuympäristöön.

1 pistettä	Rakentamisinvestoinnin ulko- ja sisätiloissa hyödynnetään soveltuviin kohteissa niukasti uusiutuvia luonnonvaroja/ investoinnin avulla rakennuksen tai tuotannon energiankäytössä ei tapahdu merkittäviä muutoksia/ investointi edistää jossain määrin lannan käsittelyä/ toiminnalliset ratkaisut vähentävät osittain ajoneuvoliikennettä tai parantavat logistiikkaa/ investointi parantaa jossain määrin pellon kasvukuntoa tai maan rakennetta/ rakentamisinvestoinnilla ei ole kielteisiä vaikutuksia tila- ja maaseutuympäristöön.
------------	--

4. Vaikutus tuotanto-olosuhteisiin (15 %)

3 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on sovellettu esimerkiksi innovatiivisesti uutta tutkimustietoa toiminnallisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, tuotantohygieniasta ja riskeistä sekä työskentelyn turvallisuudesta ja työhyvinvoinnista/ maatilan tuotanto-olosuhteet tai varastointiolosuhteet paranevat merkittävästi/suunnitteluratkaisuissa on otettu monipuolisesti huomioon toiminnan kehittämis- ja laajentamismahdollisuudet tulevaisuudessa.
2 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on sovellettu uutta tutkimustietoa toiminnallisuudesta, eläinten hyvinvoinnista, tuotantohygieniasta ja riskeistä sekä työskentelyn turvallisuudesta ja työhyvinvoinnista/ maatilan tuotanto-olosuhteet tai varastointiolosuhteet paranevat/ suunnitteluratkaisuissa on otettu hyvin huomioon toiminnan kehittämis- ja laajentamismahdollisuudet tulevaisuudessa.
1 pistettä	Tuotantotilojen suunnittelussa on hyväksyttävällä tavalla otettu huomioon toiminnallisuus, eläinten hyvinvointi, tuotantohygienia ja riskit sekä työskentelyn turvallisuus ja työhyvinvointi/ maatilan tuotanto-olosuhteet tai varastointiolosuhteet ovat hyväksyttävät/ suunnitteluratkaisuissa tulevaisuuden toiminnan kehittämis- ja laajentamismahdollisuudet on otettu huomioon.

5. Vaikutus ohjelman muiden tavoitteiden toteutumiseen, esimerkiksi onko kyseessä yhteishanke

3 pistettä	Teknisissä järjestelmissä käytetään uutta teknologiaa ja innovatiivisia ratkaisuja/ kyseessä on vähintään kahden hakijan yhdessä toteuttama hanke/ hanke liittyy osaksi laajempaa alueellista kokonaisuutta, esimerkiksi osaksi paikallista lähituotantoketjua.
2 pistettä	Teknisissä järjestelmissä käytetään myös uutta teknologiaa/ kyseessä on yhden hakijan toteuttama hanke, jota vähintään yksi muu yrittäjä hyödyntää/ hankkeella on merkitystä osana paikallista lähituotantoketjua.
1 pistettä	Teknisten järjestelmien suunnittelu vastaa toiminnan nykyaikaisia perusvaatimuksia/ hanke luo yhteistyön edellytyksiä.

6. Elinkeinon merkitys kokonaistulonmuodostuksen kannalta ja tuettavan hankkeen vaikutus (10 %)

3 pistettä	Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.
2 pistettä	Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.
1 pistettä	Investoinnin toteuttamisen jälkeen maataloudella on jonkin verran merkitystä hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.

Ympäristön tilaa parantavissa investoinneissa ja laadun parantamiseen tähtäävissä investoinneissa valintakriteereiden 1) ja 2) painokertoimet ovat 15 %, 3) ja 4) painokertoimet ovat 25 % ja valintakriteereiden 5) ja 6) painokertoimet ovat 10 %.

M06 Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen

Nuorten viljelijöiden aloitustuki (alatoimenpide 6.1)

Valintaperusteet muodostuvat kolmesta aihealueesta, joiden avulla varmistetaan, että tuettava hanke edistää toimenpidettä koskevia ohjelmassa ja sitä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä esitettyjä tavoitteita Kustakin aihealueesta voi saada enintään kolme pistettä. **Hanke pisteytetään sen mukaan, mitä pistekuvaukseen sopivia tunnistettavia ominaisuuksia hankkeella on.** Mikäli hanke ei täytä valintaperustetta lainkaan, hanke saa kyseisestä aihealueesta nolla pistettä.

Aihealueet arvotetaan painokertoimen avulla siten, että painotettu maksimipistemäärä on kolme. Kaikkien rahoitettavien hankkeiden on saatava pisteitä vähintään kahdesta aihealueesta siten, että painotettu kokonaispistemäärä on vähintään 1,1 pistettä. Valintaperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikilla ELY-keskusalueilla.

1. Tilan yritystoiminnan taloudelliset edellytykset (40 %)

3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat keskimääräistä paremmat, lisäksi maataloudella on erittäin suuri merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat hyvät, lisäksi maataloudella on olennainen merkitys hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen maatalan kannattavuutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen perusteella tilan taloudelliset toimintaedellytykset ovat tyydyttävät, maataloudella on jonkin verran merkitystä hakijan kokonaistulonmuodostuksen kannalta.

2. Tilan tuotantoedellytykset (30 %)

3 pistettä	Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) mahdollistavat suunnitellun toiminnan erittäin hyvin.
2 pistettä	Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) mahdollistavat suunnitellun toiminnan.
1 pistettä	Tilan tuotantoedellytykset (esimerkiksi harjoitettavan tuotannon kannalta tarpeelliset ja tarkoituksenmukaiset rakennukset, koneistus, pellot, verkottunut toiminta, työvoiman saatavuus, automaation ja teknologian hyödyntäminen) soveltuvat suunniteltuun toimintaan kohtuullisten kehittämistoimien jälkeen.

3. Tilan kehittämistoimet ja mahdollisuudet (30 %)

3 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen tilan lähtötilanne huomioiden on erinomaiset mahdollisuudet ja joiden avulla tilalla on erinomaiset mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan.
2 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty realistiset tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamiseen tilan lähtötilanne huomioiden on hyvät mahdollisuudet ja joiden avulla tilalla on hyvät mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan.
1 pistettä	Liiketoimintasuunnitelmassa on esitetty tilaa koskevat kehittämistoimet, joiden toteuttamisessa tilan lähtötilanne huomioiden on haasteita, mutta joiden avulla tilalla on mahdollisuudet kilpailukykyiseen ja kannattavaan toimintaan.

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Latokartanonkaari 9
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000